

Kjetil Sørli
og Bjørg Langset

Befolkningsutsikter og flytting i Nord-Troms

NIBR
Norsk institutt for
by- og regionforskning

NOTAT 2008:109

Tittel: **Befolkningsutsikter og flytting i Nord-Troms**

Forfatter: Kjetil Sørлие og Bjørg Langset

NIBR-notat: 2008:109

ISSN: 0801-1702
ISBN: 978-82-7071-722-4
Prosjektnummer: O-2644
Prosjektnavn: Demografi i Nord-Troms

Oppdragsgiver: Nordreisa kommune

Prosjektleder: Kjetil Sørлие

Referat: Nord-Troms har i det lange løp hatt en svak nedgang i folketallet, og det gjelder alle kommunene i regionen. Nordreisa og Skjervøy har siste tiår hatt litt mindre nedgang enn de andre, men de spør seg hele tiden der som andre steder om det ligger an til å gå raskere ned framover. For Nordreisa og Skjervøy, og for regionen som helhet, har vi her laget en utsiktsanalyse og gjort en liten analyse av flyttingen og bofastheten i kommunen i livsløpsperspektiv. Det siste er en registerbasert studie av flytteforløpene for fem årskull fulgt fra de var 15 til 40 år. Utsiktene er anslått og treff-sikkerheten vurdert ved hjelp av en modell og en veileder som ble utviklet i perioden 2003-06 i samarbeid med noen av kommunene og de sentrale etatene i Troms.

Sammendrag: Se kap. 1 i notatet

Dato: April 2008

Antall sider: 55

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Gaustadalléen 21, Postboks 44 Blindern
0313 OSLO

Vår hjemmeside: Telefon: 22 95 88 00
Telefaks: 22 60 77 74
E-post: nibr@nibr.no
<http://www.nibr.no>

Org. nr. NO 970205284 MVA

© NIBR 2008

Forord

I dette notatet har vi samlet noen oppdrag som er laget på et initiativ fra Nordreisa kommune. Kommunene i Nord-Troms hadde i februar 2008 et seminar, hvor deler av dette stoffet ble lagt fram i regi av Nordreisa kommune selv.

For regionen som helhet og for to kommuner ble det laget en såkalt utsiktanalyse og en liten flytteanalyse i livsløpsperspektiv. Utsiktsanalysen for Skjervøy tar utgangspunkt i situasjonen 1/1 2008, mens den for Nordreisa og for regionen som helhet tar utkikk fra 1/1 2007. Grunnen er at folketallsstatistikken for 2007 ble friggitt mens arbeidet pågikk.

NIBR, april 2008

Olaf Foss
Forskningsjef

Innhold

Forord.....	1
Tabelloversikt	3
1 Bakgrunnssammendrag.....	5
2 Nord-Troms	7
2.1 Utsiktsanalyse.....	7
2.1.1 Innledning.....	7
2.1.2 Fireårsperspektivet 2007 - 2011, med et blikk videre mot 2015.....	8
2.1.3 Sluttkommentar	10
2.2 Flytthistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967	10
2.2.1 Innledning.....	10
2.2.2 Flytthistorisk hovedoversikt.....	11
2.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap. 14	
2.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene.	16
2.2.5 Næringstilknytningen i flyttegruppene.	18
3 Nordreisa.....	22
3.1 Utsiktsanalyse.....	22
3.1.1 Innledning.....	22
3.1.2 Fireårsperspektivet 2007 – 2011 med et blikk videre mot 2015.....	23
3.1.3 Sluttkommentar	26
3.2 Flytthistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967	26
3.2.1 Innledning.....	26
3.2.2 Flytthistorisk hovedoversikt.....	27
3.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap. 29	
3.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene	32
3.2.5 Næringstilknytningen i flyttegruppene.	35
4 Skjervøy kommune	38
4.1 Utsiktsanalyse.....	38
4.1.1 Innledning.....	38
4.1.2 Fireårsperspektivet 2008 – 2012 med et blikk videre mot 1/1 2016.	39
4.1.3 Sluttkommentar	43
4.2 Flytthistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967	43
4.2.1 Innledning.....	43
4.2.2 Flytthistorisk hovedoversikt.....	44
4.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap. 46	
4.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene.	49
4.2.5 Næringstilknytning i flyttegruppene.	52

Tabelloversikt

Tabell 2.1	Utsikter for folketallsutviklingen i Nord-Troms for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.....	8
Tabell 2.2	Flytthistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til 40 år (38-42 år ved utgangen av 2005). Nord-Troms region.	13
Tabell 2.3	Hvor dro de som flyttet fra Nord-Troms?	14
Tabell 2.4	Hvor kom tilflytterne til Nord-Troms fra?	15
Tabell 2.5	Andre regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.	15
Tabell 2.6	Flytting mellom kommunene i Nord-Troms: Hvor mange bor i en av de andre kommunene?	16
Tabell 2.7	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nord-Troms utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.	17
Tabell 2.8	Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.	18
Tabell 2.9	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nord-Troms tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.	19
Tabell 2.10	Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.	20
Tabell 3.1	Utsikter for folketallsutviklingen i Nordreisa for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.	23
Tabell 3.2	Flytthistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til 40 år (38-42 år ved utgangen av 2005). Nordreisa kommune.....	29
Tabell 3.3	Hvor dro de som flyttet fra Nordreisa?	30
Tabell 3.4	Hvor kom tilflytterne til Nordreisa fra?	31
Tabell 3.5	Andre kommuner og regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.	31
Tabell 3.6	Flytting mellom kommunene i Nord-Troms: Hvor mange bor i en av de andre kommunene?	32
Tabell 3.7	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nordreisa utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.....	33
Tabell 3.8	Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.	33
Tabell 3.9	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nordreisa tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.	36
Tabell 3.10	Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.....	37
Tabell 4.1	Utsikter for folketallsutviklingen i Skjervøy for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.	39

Tabell 4.2	Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til ca 40 år. Skjervøy kommune.	45
Tabell 4.3	Hvor dro de som flyttet fra Skjervøy?.....	47
Tabell 4.4	Hvor kom tilflytterne til Skjervøy fra?.....	47
Tabell 4.5	Andre kommuner og regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.....	48
Tabell 4.6	Flytting mellom kommunene i Nord-Troms	49
Tabell 4.7	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Skjervøy utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.	50
Tabell 4.8	Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.	50
Tabell 4.9	Hvordan er de ulike flyttegruppene i Skjervøy tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.	53
Tabell 4.10	Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.	54

1 Bakgrunnssammendrag

I dette notatet har vi samlet noen oppdrag som er laget på et initiativ fra Nordreisa kommune. Kommunene i Nord-Troms hadde i februar 2008 et seminar, hvor deler av dette stoffet ble lagt fram i regi av Nordreisa kommune selv.

For regionen som helhet og for to kommuner ble det laget en såkalt **utsiktanalyse** og en liten **flytteanalyse i livsløpsperspektiv**. Utgangspunktet var et ønske om å få kommentarer til den pågående befolkningsutviklingen i kommunene, og med anslag for noen år fram. Siden NIBR i et tidligere prosjekt for noen andre kommuner i Troms har utviklet en ”utsiktsmodell” for folketallsutvikling i fireårsperspektiv, fant vi det naturlig å tilby bruk av denne modellen også her. Modellen har egenskaper som gjør det mulig å vurdere treffsikkerheten for anslagene som lages. Modellen er beskrevet i en veileder utgitt i NIBR-notat 2006:138.

I regionen ønsket man også å se noe lenger fram enn bare fire år. Vi tilbød derfor en analyse i to trinn, hvor vi brukte modellen til å dekke de første fire årene, og en mer tentativ utsiktsteknikk til å se åtte år fram. Ideen bak metodene består i å studere tallforløp gjennom alle fire- og åtteårige aldersfaser bakfra, og vurdere hovedmønstre og variasjoner i disse. Modellen tar altså for seg forløp gjennom aldersfasen 0-4 år, 1-5 år osv. for en rekke årskull bakover, og beregner anslag ut fra bølgegang og variasjon over mange år. Åtteårsanslaget er en enklere variant av det samme, basert på en metode som første gang ble beskrevet i boka ”Regional demografi” (av Kjetil Sørli, utgitt på Tano forlag i 1995). Ved å se på aldersfaser av lengde 4-8 år, oppnår vi å slippe å ta stilling til nøyaktig når i livsfasen for eksempel en flytting skjer. Vi får i stedet tatt høyde for at ulike begivenheter kan inntreffe på litt ulike alderstrinn innenfor en fase, for eksempel ved at konjunkturomslag kan utløse endringer i atferd for flere årskull på en gang.

For den unge delen av befolkningen er det flytting som ligger bak vekst og fall i folketallene i løpet av en aldersfase, for de eldre kommer dødeligheten inn med dominerende effekt. Notatet kommenterer anslagene og treffsikkerheten for ulike aldersgrupper hver for seg.

Flytteanalysen tar for seg den langsiktige utviklingen gjennom fasen 15-40 år for fem årskull. Vekst og fall i folketallet i perspektivet ”fra barn til voksen” blir her dekomponert i bofasthet, tilbakeflytting, fraflytting og tilflytting. Også innflyttere som ikke blir boende i det lange løp er med i slike analyser. De representerer potensielle blivere, og omfanget av videreflyttingen gjennom denne 25-årsfasen av livet dimensjonerer på et vis mulighetsrommet for å unngå eller redusere folketallsnedgangen i et generasjonsperspektiv.

Datamaterialet for flytteanalysene er SSBs koblede flyttehistoriemateriale. Her er alle personer og alles flyttemeldinger gjennom perioden 1964-2006 organisert på individnivå. Materialet inneholder årlige opplysninger om utdanning, sysselsetting, næring, pendling, inntekt, familiedannelse med mer. På den måten kan bofasthet og ulike typer flytting studeres i lys av sosial og økonomisk atferd. I analysene her er det gitt smakebiter for hvordan utdanning og næringstilknytning bidrar til å sortere personene i ulike grupper. Slike analyser viser at det på kommunenivå som regel går et hovedskille mellom lokalbefolkningens (de bofaste og tilbakeflytterne) og tilflytternes tilpasninger i flytteprosessene.

Det er blitt utført en rekke analyser av denne type på ulike regionale nivå de siste 15-20 årene. Analysene utføres i et samarbeid mellom NIBR og SSB. En generell innføring er gitt i et av kapitlene i boka "Det norske samfunn" (red: Frønes og Kjølrsrød, Gyldendal 2003)

2 Nord-Troms

2.1 Utsiktsanalyse

2.1.1 Innledning

Den fireårige utsikten fram til 2011 er laget ved hjelp av en ferdig utviklet modell (veileder er publisert i NIBR-notat 2006:138). Utsikten videre fram mot 2015 er beregnet på en mer tentativ måte, og her gitt i form av et intervall. Begge beregningsmåtene bygger på den demografiske dynamikken som framkommer ved å følge tallforløp for årskull etter årskull fortløpende gjennom fireårige og åtteårige aldersfaser i livsløpet.

Anslagene for de to beregningsmåtene er samlet i nedenstående tabell. Vi konsentrerer oss mest om anslagene for situasjonen 1/1 2011. Disse representerer det vi historisk kan se ligger i de demografiske kortene ved inngangen til 2007. De to anslagene for 1/1 2015 er basert på historisk variasjon i atferden for en del forgiengerkull fulgt gjennom de samme åtteårige aldersfasene som ligger bak hver aldersgruppe vi ser på. Ingen årskull i barnegruppen 0-5 år i 2015 er født ennå. Tall for denne gruppen er derfor den mest usikre.

Anslagene for de tre årene før 2011 er utsikter beregnet med modellen i fireårig perspektiv. Utgangspunktet for disse er situasjonen ved inngangen til henholdsvis 2004, 2005 og 2006. *En tilleggs kommentar i denne sammenheng: Skulle vi vurdere treffsikkerheten for anslagene for årene 2008-2010 nå pr 2007, kunne vi trekke inn noen flere allerede realiserede tall. Eksempel for gruppen 6-15 år i 2008: Utgangspunktet var størrelsen i alder 2-11 år ved inngangen til 2004, da utsiktsanslaget ble laget. Ved inngangen til 2005 var gruppen 3-12 år, ved inngangen til 2006 4-13 år og ved inngangen til 2007 5-14 år. Folketallene for disse aldersgruppene i disse årene er kjente i 2007. Vi kan altså evaluere utviklingen gjennom fireårsfasen underveis for kullene som er inne i de fireårige løpene.*

2.1.2 Fireårsperspektivet 2007 - 2011, med et blikk videre mot 2015.

Tabell 2.1 *Utsikter for folketallsutviklingen i Nord-Troms for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.*

	Registrerte folketall 1/1			Fireårsutsikter fram mot				Anslag 2015	
	1999	2003	2007	2008	2009	2010	2011	Min.	Max.
I ALT	16674	16579	16346	16071	16195	16217	16053	14840	15670
0-5 år	1299	1213	1048	973	997	1013	974	850	900
6-15 år	2150	2249	2254	2156	2145	2128	2060	1730	1880
16-19 år	872	842	853	917	897	904	924	840	870
20-34 år	3401	3102	2716	2628	2704	2652	2571	2405	2605
35-49 år	3217	3171	3200	3216	3223	3191	3143	2780	2925
50-61 år	2514	2728	2814	2743	2696	2660	2588	2410	2470
62-66 år	729	816	939	975	1035	1113	1180	1110	1150
67-79 år	1774	1690	1717	1687	1716	1776	1806	1975	2095
80-89 år	633	668	705	674	680	671	689	620	655
90 år +	85	100	100	102	102	109	118	120	120

Totalt folketall. Etter en relativt stabil folketallsutvikling fra sist på 1980-tallet til midt på 1990-tallet falt folketallet i regionen sterkt fire år på rad. Dette skyldtes spesielt høy og økende ungdomsutflytting og noe også negative balanser i familieflyttingene. Etter 2000 har familieflyttingene gitt et lite overskudd og ungdomsutflyttingen har de fleste år vært lavere. I 2005 og 2006 økte imidlertid ungdomsutflyttingen igjen.

Denne utviklingen har ført til at modellen underestimerte folketallsutviklingen for Nord-Troms i de årene det gikk bedre enn før. Denne bedre utviklingen har modellen så etter hvert fått fanget opp. Utsikten til en nedgang fra 16346 til 16053 innbyggere fra 2007 til 2011 virker derfor som et relativt sannsynlig anslag for regionen. Når vi sammenfatter tolkningen av bølgebevegelsene for de enkelte aldersgruppene i sum, justerer vi oppfatningen mot at tallet kanskje vil kunne ligge litt høyere. Grunnen er at eldregruppene sannsynligvis underestimeres litt på grunn av at dødeligheten stadig avtar. I den grad totaltallet er underestimert, har vi med disse utsiktene altså også gitt en litt for ung aldersprofil.

Aldersgruppen 0-5 år. Tallene er naturligvis usikre, siden dette er årskull som ennå ikke er født. Anslagene er basert på utsikter for de potensielle mødrene. Modellen har hatt en tendens til å underestimere de nyfødte ganske mye de siste årene, av den grunn som er nevnt. Utsikten til et barnetall godt i underkant av 1000 i 2011 er nok det beste vi kan gi. Fallet ned til mellom 850 og 900 i 2015 er basert på at årskullene i foreldregenerasjonen da ligger an til å bli tilsvarende mye lavere. Det er ikke gjort noen forutsetninger om endret fruktbarhet.

Aldersgruppen 6-15 år. Utsikten gir også i denne gruppen et fall fram mot 2011, fra 2254 til 2060 personer. Som for de mindre barna ser det ut til at modellen har fanget opp effekten av tidligere bedring, og at dette anslaget virker realistisk, sett i lys av utviklingen de seneste årene. Fallet videre ned mot 1800 personer i 2015 henger også her sammen med at det er utsikt til færre personer i de aktuelle årskullene i utgangspunktet.

Aldersgruppen 16-19 år. I denne gruppen har modellen allerede fanget opp hele effekten av den bedre utviklingen, og tenderer nå mot å overvurdere anslaget noe. Utsikten til oppgang fra 853 til 924 i 2011 kommer i hovedsak fordi de fire kullene er større enn for forgjengerne. Men det aner meg at flyttestrukturen framover kan trekke tallet noe ned. Senere kommer det mindre årskull opp i denne gruppen, og anslaget for 2015 med nedgang til omkring 850 personer følger av det.

Aldersgruppen 20-34 år. Her har det meste av ungdomsflyttingene funnet sted. Modellen har av grunner som er nevnt undervurdert utviklingen de seneste år, og til dels nokså mye. Det ser imidlertid ut til at effekten er fanget opp nå, og anslaget for 2011 på 2571 personer er neppe så mye for lavt. Hvis tendensen de siste to årene til ny økning i ungdomsflyttingen fortsetter, vil tallet heller kunne vurderes som litt høyt. Nedgangen videre fram mot 2015, til omkring 2500 personer (mellom 2400 og 2600, for denne gruppen er usikkerheten høy), skyldes i hovedsak at ungdomskullene som rykker opp på denne delen av aldersskalaen i størrelsesorden er fem prosent mindre enn forgjengerkullene (i perspektivet fra 2007 til 2015).

Aldersgruppen 35-49 år. Også her har modellen gjort seg ferdig med en overvurdering, og den traff tallet på 3200 i 2007. Kullstørrelsene tilsier svak nedgang videre, men det er også mulig at anslaget på 3143 i 2011 er litt høyt. Når jeg antyder det, er det basert på erfaringer fra hvordan modellen oppfører seg. Når en bølge stopper, har modellen en tendens til å bomme litt til den andre siden i årene som følger. Så mye blir det nok ikke, hvis det da ikke oppstår ny atferdspåvirkning utenfra. Dette er imidlertid en befolkningsgruppe med et nokså stabilt flyttemønster de fleste steder. Nedgangen videre til 2015 ser ut til å bli noe større, anslagsvis ned mot omkring 2850 personer. Igjen skiftes større årskull i utgangspunktet ut med mindre årskull (gruppen som er 27-41 år nå, åtte år før de når denne alderen i 2015).

Aldersgruppen 50-61 år. Grunnet de store etterkrigskullene inntreden i gruppen passerte denne en topp i regionen i 2006-2007. Det ligger i fortsettelsen nå an til en nedgang fra 2814 i 2007 til 2588 i 2011, fordi de største kullene rykker videre oppover på 60-årstrinnene. Undervurderingen fra modellen har vært mindre her enn for de yngre gruppene. Dette skyldes naturlig nok at flyttestrukturen tidligere har variert mindre i denne gruppen. Men bedringene har kommet litt mer gradvis og systematisk. Jeg er derfor ikke helt sikker på om modellen ennå har fått fanget opp alt dette. Konklusjonen er at jeg tror anslaget for 2011 fortsatt kan være litt lavt. Den videre nedgangen til omkring 2450 i 2015 skyldes igjen utelukkende at store årskull skiftes ut med mindre i gruppen.

Aldersgruppen 62-66 år. Gruppen av potensielle førtidspensjonister øker kraftig i de nærmeste årene, både i regionen og på landsbasis. Fra 2007 til 2011 øker gruppen i regionen fra 939 til anslagsvis 1180. Denne gruppen har som de fleste andre i regionen blitt underestimert de siste årene. Sett i lys av når bedringene kom, tror jeg det meste er fanget opp, og vurderer anslaget som rimelig bra. Fram mot 2015 passerer toppen med de største årskullene, og vi får et anslag på omkring 1125.

Aldersgruppen 67-79 år. Størrelsen på denne gruppen har holdt seg svært stabil, mellom 1700 og 1800 personer de fleste av årene siden 1985. I kommende fireårsperiode holder dette fortsatt stand, ved at det fra 2007 har i utsikt å stige fra 1717 til 1806. Avtakende dødelighet gjør seg litt gjeldende for vurderingen av treffsikkerheten. Det ser ut som at andelen som overlever hver kommende

fireårsperiode stadig øker litt. Dermed tror jeg at tendensen til en liten overestimering vil fortsette. Erfaringen tilsier at vi kanskje kan få 1830-1850 personer opp i denne gruppen i 2011. Videre fram mot 2015 øker det kraftigere, da som følge av at de store etterkrigskullene entrer gruppen. Tallet i 2015 vil nesten helt sikkert ha kommet over 2000.

Aldersgruppen 80-89 år. Denne gruppen øker jevnt og trutt i regionen, fra omtrent 500 til 700 personer i løpet av de siste 20 år. Det ligger imidlertid ikke an til så mye økning fram mot 2011. Anslaget på 689 er antakelig 30-40 for lavt, modellens behandling av endringer i dødeligheten tatt i betraktning. Holder dødeligheten seg uendret, er det altså utsikt til litt nedgang i denne gruppen. Videre mot 2015 viser utsiktene ytterligere nedgang, ned mot under 650. Det er litt mindre årskull av de eldre i utgangspunktet.

Aldersgruppen 90 år og over. Gruppen har økt fra omtrent 60 til 100 personer de siste 20 årene. Fram til 2011 øker den videre. Synkende dødelighet tatt i betraktning kan anslaget på 118 i 2011 kanskje løftes til 120-125. Hver eneste person i denne gruppen er det antakelig knyttet omkostninger til. Derfor vil en forskjell på noen få personer antakelig være av planleggingsmessig betydning. Anslaget fram mot 2015 viser ingen ytterligere økning i den eldste aldersgruppen i regionen.

2.1.3 Sluttkommentar

Vi understreker at alle vurderingene gitt over kun refererer til hva som ligger i de demografiske kortene fra fortiden, og ikke inneholder noe om hva som vil skje hvis det oppstår uforutsette hendelser av noen type. Vi spår altså ingenting om endringer i etableringer eller nedleggelser lokalt, eller endringer i andre samfunnsforhold som skaper nye rammer for utviklingen.

Spesielt har modellen vanskelig for å ta inn over seg engangshendelser med bråe og kraftige virkning. En stor kontingent med flyktninger er nok det mest vanlige eksemplet på dette. Nyetablering av en bedrift eller en institusjon, eller nedleggelse av viktig virksomhet, er andre eksempler. Når noe slikt har skjedd, bør utsiktsanslagene i tillegg vurderes ut fra det. Anslagene kan alltid best betraktes som historiske referanser i fireårige perspektiv.

2.2 Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967

Dette avsnittet gir en flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 år til de ved utgangen av 2005 var i 40-årsalderen (de fem kullene var da 38-42 år).

2.2.1 Innledning

Hensikten med å følge årskull gjennom lange faser av livet, slik vi gjør her, er å fange opp det langsiktige resultatet av samfunnsutviklingen i smått og stort. Ved å følge alle personer som har bodd i en kommune eller en region over en lang periode, kommer vi så tett inn på de individuelle prosessene som det er mulig å gjøre, når resultater av flytting og bosetting skal beskrives ved hjelp av tall. De individuelle prosessene følger

den enkeltes livsløp, og når vi ser på alle i et eller flere årskull samlet, slik vi gjør her, får vi behandlet den samlede påvirkningene fra det som skjer i tiden (periodeeffektene) på lik måte for alle. Kunnskap om konjunkturutvikling og andre forhold som varierer i tiden er da til hjelp for å kunne tolke resultatene, og ved å følge flere sett av årskull gjennom samme fase, kan vi også få grep på systematisk og langsiktig endring i de grunnleggende mønstrene og fordelingene.

Tall for bofasthet, tilbakeflytting, fraflytting, tilflytting og videreflytting på ulike steder er resultater av individuelle prosesser gjennom fasen 15-40 år. Ved å ta utgangspunkt i alle som vokste opp i en kommune eller region, og ved å se på alle som har meldt flytting til kommunen i løpet av 25-årsperioden 1980-2005, får vi et inntak for å forstå hvordan flytte- og bosettingsutviklingen formes og omformes i det lange løp. Ved å se på kullene som nylig har nådd 40-årsalderen, får vi et ferskt blikk på de siste som har gjennomført løpet fra "barn til godt voksen". På en måte kan vi kalle disse kullene for "siste kull ut".

Resultatene for disse siste som altså gjennomlevde denne fasen av livet nå nylig, kan også danne referanse for å studere hvordan det går med etterfølgende årskull senere. Disse er inne i den samme livsfasen, men har kommet kortere i løpet. Ved for eksempel å ta tilsvarende status på lavere alderstrinn (i 35-årsalderen) for etterfølgende årskull og sammenligne med status for "våre kull", kunne vi få et innblikk i hvordan og hvor sterkt prosessene har endret påvirkningen over tid.

2.2.2 Flyttehistorisk hovedoversikt.

Vi vil her gi en hovedoversikt over flyttingen til årskullene født i perioden 1963-1967, fulgt fra de var 15 til de var ca 40 år (de var 38-42 år ved utgangen av 2005). Inkludert i dette er ikke bare de som faktisk har flyttet inn eller ut av kommunene, like viktig er det å se på hvor mange som ble bofaste i sin oppvekstkommune.

Spørsmål knyttet til den flyttehistoriske hovedoversikten (tabell 2.2):

- Hvor mange av de som vokste opp i kommunen forble bofaste, kom tilbake og flyttet ut for godt?
- Hvor mange flyttet inn utenfra og ble boende, og hvor mange flyttet videre?
- Førte flytteprosessene gjennom livsfasen 15-40 år til gevinst eller tap i kullstørrelsene, og hvor mye ble det?

Bofastheten i kommunene i Nord-Troms er i gjennomsnitt 28 prosent for menn og 17 prosent for kvinner. I distriktsregionene er dette omtrent som normalt, eller litt lavere. Bofastheten er høyere for menn, fordi menn i større grad enn kvinner arver eller overtar næringseiendom (gårdsbruk, verksteder, forretninger, osv). Det gjelder alle steder. Desto sterkere primærnæringspreget i regionen er, jo større er forskjellen. På landsbasis har 37 prosent av mennene og 27 prosent av kvinnene fra disse årskullene vært bofaste i (aldri meldt flytting fra) de kommunene de vokste opp.

Tilbakeflytterne utgjør sammen med de bofaste lokalbefolkningen i hver kommune. I Nord-Troms er det 17 prosent av ungdommene som er tilbakeflyttere, det gjelder begge kjønn. Vanligvis er tilbakeflyttingen litt høyere for jenter, på landsbasis er 18

prosent av guttene og 20 prosent av jentene tilbakeflyttere i oppvekstkommunene når de er i 40-årsalderen. Siden Nordreisa har en svært høy tilbakeflytting for jenter (25 prosent), ligger den svært lavt i en del andre kommuner i regionen (12-14 prosent i fire kommuner, men 25 prosent også i Storfjord).

Internflyttingen i regionen er liten, kun 5 prosent av guttene og 8 prosent av jentene bor i en annen kommune i regionen enn den de vokste opp i. Tabell 2.6 viser detaljene. Det er vanlig at jenter flytter mer internt i en region enn gutter, fordi de oftere enn menn flytter til partnerens hjemkommune (ofte til bofaste menn i en nabokommune). Dette henger igjen sammen med at menn overtar næringsseiendom.

Fraflyttingen ut av regionen er på varig basis 50 prosent for guttene og 58 prosent for jentene, over halvparten av ungdommene forlater i det lange løp Nord-Troms. Dette er ikke uvanlig høy fraflytting. Tar vi med internflyttingen har altså 55 prosent av guttene og 66 prosent av jentene flyttet fra hjemkommunen sin, for periferikommunene i landet samlet er nivået 50 og 63 prosent (for alle kommuner i landet 45 og 53 prosent). I Nord-Troms er kjønnsforskjellen litt mindre enn i distriktskommuner flest. Som vi skal se senere, henger nok dette sammen med at det er mange kvinner i offentlig sektor i regionen.

Nyinnflyttere er alle som har meldt flytting til regionen i løpet av fasen 15-40 år. I forhold til kullstørrelsene i Nord-Troms på 15-årstrinnet, altså per 100 gutter og jenter, er det 61 menn og kvinner utenfra som en eller annen gang i løpet av fasen har meldt flytting til (minst) en kommune i regionen. Av disse bor bare et fåtall fortsatt i regionen når de er i 40-årsalderen, 15-16 av begge kjønn. Det er disse vi kaller tilflytterne. Det er uvanlig at det ikke er flere kvinner enn menn som flytter inn. Kvinner flytter generelt mer, og i alle retninger.

De øvrige 45-46 av de 61 nyinnflytterne har altså flyttet ut igjen, og blitt det vi kaller videreflyttere. Vanligvis er det også flere kvinner blant videreflytterne. Det er altså ikke tendensen til ikke å bli boende som er årsaken til at det er få kvinnelige tilflyttere. Problemet er at de ikke er kommet som nyinnflyttere. Gjennomsnittlig oppholdstid for en videreflytter i en kommune er 2-3 år. For hver enkelt kommune (eks Nordreisa) er videreflyttingen mye høyere enn i regionen, siden en som har vært innom i en kommune i regionen ofte også har vært innom en annen.

Flyttetapet fra barn til voksen er det beste målet vi har for om en kommune eller region opprettholder, eller i det lange løp konsoliderer, folketallet. Holdes kullstørrelsen uendret fra barn til voksen, har det flyttet like mange inn som ut, og befolkningsgrunnlaget er bevart. Målt i forhold til størrelsen på ungdomskullet (lik 100) er differansen for Nord-Troms regionen litt dyster, spesielt for kvinner. For menn har 34 prosent av kullstørrelsen gått tapt (de 50 som flyttet ut er erstattet av kun 16 inn). For kvinner er tapet 43 prosent (de 58 som flyttet ut er erstattet av 15 inn). Det er altså den høyere fraflyttingen for kvinner som tilsynelatende gir dårligere sluttresultat. Jeg vil likevel imidlertid "skyldte på" den lave tilflyttingen (som vanligvis er høyere enn for menn). Normalt er forskjellen i tap mindre enn forskjellen i strømmene. For alle landets omtrent 200 periferikommuner i gjennomsnitt er tapet for disse kullene 26 prosent for menn og 29 prosent for kvinner gjennom fasen 15-40 år.

Tabell 2.2 *Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til 40 år (38-42 år ved utgangen av 2005). Nord-Troms region.*

Absolutte tall.

Nord-Troms (6 kom)	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	841	876
* Bofaste	238	147
* Tilbakeflyttere i kom.	143	147
* Internflyttere i reg.	42	70
* Fraflyttede	418	512
Nyinnflyttere i alt	517	535
* Tilflyttere	134	136
* Videreflyttere	383	399
Flyttetapet i livsfasen	-284	-376
Antall voksne, 38-42 år	557	500

Prosent av ungdomskullet på 15-årstrinnet.

Nord-Troms	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	100	100
* Bofaste i kom	28	17
* Tilbakeflyttere i kom	17	17
* Internflyttere i reg	5	8
* Fraflyttede fra reg	50	58
Nyinnflyttere i alt	61	61
* Tilflyttere til reg	16	15
* Videreflyttere i reg	45	46
Flyttetapet i livsfasen	-34	-43
Voksenbefolkningen	100	100
* Bofaste	43	30
* Tilbakeflyttere	26	29
* Internflyttere	7	14
* Tilflyttere	24	27

Fordelingen i voksenbefolkningen på 40-årstrinnet viser at lokalbefolkningen har en ganske tung del av bosettingen i regionen. Til sammen utgjør de bofaste, tilbakeflytterne og internflytterne omtrent 75 prosent av innbyggerne (76 prosent av mennene og 73 prosent av kvinnene). Siden Nordreisa har omtrent 50/50 for kvinner, er det store forskjeller mellom kommunene. Jevne fordelinger mellom lokalbefolkningen og tilflyttere kan tolkes som et sosialt sunnhetstegn, i den forstand at det gir en viss demokratisk balanse mellom kontinuitet og fornyelse i lokalsamfunnet. Innen lokalbefolkningen er det mange bofaste menn, og en god del flere internflyttede kvinner. At det ikke er større kjønnsforskjell i

tilbakeflyttergruppen og tilflyttergruppen kan betraktes som en sosial/demokratisk fordel. Det finnes eksempler på at det kan oppstå ”doble interessemotsetninger” mellom lokalbefolkning og tilflyttere på den ene siden, og lokale menn og tilflyttede kvinner på den annen side, hvis det er for stor demografisk ubalanse (eks. Namdalen, Rendalen/Engerdal). Innflytterfiendtlighet er imidlertid en luksus de færreste regioner lenger kan påkoste seg.

2.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap.

Det er interessant å se nærmere på hvor utflytterne har bosatt seg, og hvilke geografiske områder tilflytterne har blitt rekruttert fra.

Spørsmål som vi vil besvare er:

- Hvor bodde de fraflyttede som voksne (tabell 2.3)?
- Hvor vokste tilflytterne i regionen opp (tabell 2.4)?
- Hvordan var bidraget fra andre regioner til vekst og fall, sett i generasjonsperspektivet ”fra barn til voksen” (tabell 2.5)?
- Hvor mange bor i en av de andre kommunene i Nordt-Troms (tabell 2.6)?

Fraflytting: Mellom 40 og 50 prosent av de som forlater Nord-Troms, bor i Troms, og de aller fleste av disse (6 av 7) i Tromsø. Det er flere kvinner som flytter ut, og dette er i stor grad jenter som bosetter seg andre steder i Troms. Det er også litt mer jenteflytting til storbyene i Sør-Norge, ellers er det liten forskjell. Flyttingene til Sør-Norge retter seg i stor grad mot storbyregionene (3 av 4 er bosatt i en storbyregion). Dette står i kontrast til hva vi finner når vi bare ser på Nordreisa. Derfra flytter mennene i større grad til storbyene sørpå, og for Nordreisa ser det ut til å henge sammen med at menn som flytter, i større grad enn kvinner har tatt skolegang høyere utdanning (tabell 2.7). Slik er det ikke når vi ser på hele regionen under ett.

Tabell 2.3 *Hvor dro de som flyttet fra Nord-Troms?*

Nord-Troms	Menn	Kvinner
Fraflyttede i alt	418	512
* Tromsø/Karlsøy	154	198
* Troms ellers	25	43
TROMS FYLKE	179	241
* Vest-Finnmark	33	33
* Øst-Finnmark	10	7
* Nordland	17	23
* Storbyregionene sørpå	115	137
* Sør-Norge ellers	49	50
* Utlandet	15	21

Tabell 2.4 *Hvor kom tilflytterne til Nord-Troms fra?*

Nord-Troms	Menn	Kvinner
Tilflyttere i alt	134	136
* Tromsø/Karlsøy	26	18
* Troms ellers	23	25
TROMS FYLKE	49	43
* Vest-Finnmark	9	22
* Øst-Finnmark	6	6
* Nordland	19	7
* Storbyregionene sørpå	18	16
* Sør-Norge ellers	18	21
* Utlandet	15	21

Tabell 2.5 *Andre regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.*

Nord-Troms	Menn	Kvinner
Tap og gevinst i fasen	-284	-376
* Tromsø/Karlsøy	-128	-180
* Troms ellers	-2	-18
TROMS FYLKE	-130	-198
* Vest-Finnmark	-24	-11
* Øst-Finnmark	-4	-1
* Nordland	+2	-16
* Storbyregionene sørpå	-97	-121
* Sør-Norge ellers	-31	-29
* Utlandet	0	0

Tilflytting: Det er kommet omtrent like mange kvinner som menn til Nord-Troms, noe som er uvanlig (som sagt vanligvis flere kvinner). En tredel av tilflytterne til hadde vokst opp i fylket, og noen flere menn enn kvinner kom fra Tromsø. Hver fjerde tilflytter kommer fra Sør-Norge, og hver åttende fra utlandet. De største kjønnsforskjellene gjelder de som kommer fra landsdelen ellers. Det kommer mange kvinner fra Vest-Finnmark (kort flytteavstand), og mange menn fra Nordland. Flere av disse enn blant de andre tilflytterne jobber i skole og helsesektoren i regionen. Et spørsmål man kan lure litt på: Finnes det noen region som "burde" ha sendt inn flere kvinner (siden det vanligvis kommer flere kvinner enn menn)? En kikk på Nordreisa (tabell 2.4), som får litt flere kvinner utenfra, viser at det kan være kvinner fra Sør-Norge som har sviktet (resten av) regionen.

Flyttetap: Halvparten av flyttetapet skyldes flyttingene til og fra Tromsø. Legger vi til lekkasjen mot storbyene i Sør-Norge, er mer enn 80 prosent av flyttelekkasjen til Nord-Troms lokalisert. Mot Nordland holder Nord-Troms balanse for menn, og mot Finnmark er det kun Vest-Finnmark som tapper. For menn er tapet til Vest-Finnmark nesten i samme størrelsesorden som til Sør-Norge utenfor storbystrøk. Nord-Troms holder nøyaktig balanse mot utlandet. Dette er uvanlig, omtrent alle regioner i Norge har på en slik lang sikt positiv flyttebalanse mot utlandet.

Tabell 2.6 *Flytting mellom kommunene i Nord-Troms: Hvor mange bor i en av de andre kommunene?*

MENN								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åringer i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord-reisa	Skjervøy	Kvæningen	Lyngen	Kåfjord	Storfjord	
Nordreisa	210	92	5	1	1	3	0	108
Skjervøy	173	2	83	0	0	0	0	88
Kvæningen	90	5	2	38	0	1	0	44
Lyngen	157	0	0	0	68	1	3	85
Kåfjord	138	6	2	0	0	68	5	57
Storfjord	73	1	0	0	3	0	33	36

KVINNER								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åringer i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord-reisa	Skjervøy	Kvæningen	Lyngen	Kåfjord	Storfjord	
Nordreisa	189	75	5	2	4	3	1	99
Skjervøy	175	7	53	2	0	1	0	112
Kvæningen	97	9	3	22	2	1	0	60
Lyngen	175	2	4	0	55	1	2	111
Kåfjord	167	11	1	1	2	57	1	94
Storfjord	73	2	1	0	1	0	33	36

Internflytting i regionen: I tabell 2.6 vises hvordan flyttingene internt i regionen har vært, og hvor stor den er sett i forhold til annen flytting og til hvor mange som fortsatt bor i oppvekstkommunen når de er i 40-årsalderen. Storfjord har klart minst kontakt med de andre kommunene. Gutter vokst opp i Lyngen har heller ikke flyttet mye internt, faktisk har ingen bosatt seg lenger nord i regionen.

2.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene.

Eksempel på spørsmål og problemstillinger:

- Beholder regionen tilflyttere med utdanning, eller er det de som i størst grad flytter videre? (tabell 2.7)
- Hvordan er tilbakeflytterne utdannet - til forskjell fra de som flytter for godt, og til forskjell fra internflytterne og tilflytterne? (tabell 2.7)
- Hvordan endres utdanningssammensetningen som følge av flytting over livsløpet? (tabell 2.7 og 2.8)
- Hvor høyt er utdanningsinnslaget i forhold til i landet? (tabell 2.8)

Hver fjerde nyinnflytter bor fortsatt i regionen når de er i 40-årsalderen. Folk med høy utdanning flytter i større grad videre enn nyinnflyttere med videregående skole.

De sistnevnte er de som i størst grad blir boende, hvis de først kommer. Menn med mindre skolegang flytter i større grad videre. Kvinner med kort høy utdanning som har kommet til regionen, blir værende på linje med gjennomsnittet (hver fjerde).

Kvinnene som har flyttet inn og blitt boende har like mye utdanning som de som har flyttet ut (når vi kun ser på fordeling og ikke på tap). For menn har de fraflyttede langt mer utdanning. Blant menn har tilbakeflytterne litt mer utdanning enn tilflytterne og internflytterne, noe som er litt uvanlig. Tilbakeflyttede kvinner og menn har like mye utdanning, og langt mer enn de bofaste. De videreflyttede kvinnene har aller mest utdanning av alle gruppene, mens for menn har de fraflyttede guttene langt mer utdanning enn videreflytterne (og tilflytterne som er blitt boende).

Tabell 2.7 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nord-Troms utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, Nord-Troms	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videre- g. 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkn	841	40	227	285	271	18
Voksenbefolkn	557	16	120	204	203	14
Tap/gevinst	-284	-24	-107	-81	-68	-4
Bofaste	238	1	40	97	98	2
Tilbakeflyttere	143	5	39	41	58	0
Internflyttere	42	0	12	19	11	0
Tilflyttere	134	10	29	47	36	12
Fraflyttede	418	34	136	128	104	16
Videreflyttere	383	36	100	63	72	112
KVINNER, Nord-Troms	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videre- g. 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkn	876	33	257	217	347	22
Voksenbefolkn	500	12	143	117	215	13
Tap/gevinst	-376	-21	-114	-100	-132	-9
Bofaste	147	3	29	36	79	0
Tilbakeflyttere	147	4	43	33	66	1
Internflyttere	70	1	23	24	22	0
Tilflyttere	136	4	48	24	48	12
Fraflyttede	512	25	162	124	180	21
Videreflyttere	399	35	147	40	88	89

Flyttetapet på høyeste utdanningstrinn er høyt. I forhold til guttene og jentene som tok høyeste utdanning sitter kommunen tilbake med under 40 prosent. På de andre trinnene fordeler tapet seg mer jevnt, men øker med utdanningstrinn. Kvinner med kort høy utdanning og videregående skole tappes omtrent i samme grad - 44 prosent, nær snittet totalt, for gruppen med kort høy utdanning. Det kommer dobbelt så mange kvinnelige tilflyttere med kort høy utdanning enn tilflyttere med videregående

skole. Dette er i stor grad kvinner som får seg jobb i skole og helsevesen. Det er også kommet mange kvinner inn på laveste utdanningstrinn.

Mennene som kommer har i større grad videregående skole enn kvinner. Dette er litt uvanlig, antakelig er dette menn som jobber i ringvirkningsnæringene (transport, samferdsel, bygg/anlegg med mer), det er en del mannlige innflyttere i denne type næringer (tabell 2.9).

Vridningen i utdanningsstrukturen lar seg kanskje best lese av i tabell 2.8. Både for menn og kvinner svekkes innslaget på de to høyeste utdanningstrinn, men for kvinner er reduksjonen liten. Et hovedkjennetegn ved fordelingene er at gruppene som ikke tar skolegang både er overrepresentert i ungdomsgruppen, og at innslaget dertil øker som følge av flytting. Det er også et kjennetegn at det er flere kvinner enn menn i denne gruppen (relativt til innslaget for kvinner og menn på landsbasis på 40-årsstadiet). Det kan tyde på at det fortsatt ikke er kultur for skolegang for jenter i samme grad som for gutter (ser det siste også for Nordreisa).

Det er få fra Nord-Troms som tar høyeste utdanning, og enda færre som bor der som voksne. Indeksene reduseres fra 50-60 til nær 35. Gutter tar i større grad kort høy utdanning enn i landet ellers, jenter litt mindre. Flytteprosessen fører imidlertid til en like stor underrepresentasjon av gruppen for begge kjønn (indeks lik 89). På videregående nivå bedres et innslaget for menn av flytting, fra litt under landsgjennomsnittet til å komme litt over. Dette ser vi også gjelde for Nordreisa alene. For kvinner svekkes imidlertid innslaget, og dette skjer i motsetning til utviklingen i Nordreisa. Dette understøtter ulik kultur for kvinner og menn i de andre kommunene i regionen.

Tabell 2.8 *Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

Nord-Troms	ALLE	Lang høy	Kort høy	Videreg 12 år	Under 12 år	Uopp-gitt
Menn						
Ungdom (15 år)	100	56	111	97	109	57
Voksne (40 år)	100	34	89	105	123	65
Vridning	0	-22	-22	+8	+14	*
Kvinner						
Ungdom (15 år)	100	66	92	89	124	39
Voksne (40 år)	100	36	89	86	135	70
Vridning	0	-30	-3	-3	+11	*

* få personer, ingen hensikt å oppgi tall

2.2.5 Næringstilknytningen i flyttegruppene.

Spørsmål knyttet til næringsvirksomhet er:

- Hvordan rekrutteres lokalbefolkningen og hvordan rekrutteres tilflytterne? (tabell 2.9)

- Tap og gevinst på de ulike segmentene (tabell 2.9)
- Over og underrepresentasjon (tabell 2.10)

Bofaste menn finner vi i størst grad i primærnæringene og i ringvirkingsnæringene til disse (transport med mer). Færrest bofaste menn finner vi skole og helsesektorene, offentlig administrasjon og privat og forretningsmessig tjenesteyting.

Tilbakeflyttede menn er i svært liten grad i primær- og ringvirkingsnæringene, og heller ikke i industri og varehandel. Til gjengjeld finner vi dem sterkt inne i forretningsmessig tjenesteyting, og de er også overrepresentert blant menn som ikke er i arbeid. Dette er vanlig, det kan ha med egen helse eller omsorgsarbeid i familien å gjøre.

Internflytterne blant menn finner vi også i privat og forretningsmessig tjenesteyting, pluss i industrien. Det er ikke så mange av dem, ingen andre næringer eller grupper skiller seg ut.

Tilflytterne blant menn er i svært stor grad å finne i skole- og helsesektoren (de kommer i stor grad fra Nordland og storbyregionene i Sør-Norge). Også offentlig administrasjon har en del. Der vi minst grad finner dem, er i privat og forretningsmessig tjenesteyting. Der har innflyttermennene i svært liten grad sluppet inn.

Tabell 2.9 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nord-Troms tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, Nord-Troms	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkkn	841	77	154	164	149	108	60	129
Voksenbefolkkn	557	78	87	69	111	92	32	88
Tap/gevinst	-284	+1	-67	-95	-38	-16	-28	-41
Bofaste	238	44	41	25	58	25	11	34
Tilbakeflyttere	143	16	19	24	23	23	10	28
Internflyttere	42	3	9	10	6	7	2	5
Tilflyttere	134	15	18	10	24	37	9	21
Fraflyttede	418	14	85	105	62	53	37	62
Videreflyttere	383	13	44	48	25	67	26	160
KVINNER, Nord-Troms	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkkn	876	14	137	85	22	357	68	193
Voksenbefolkkn	500	13	76	37	9	227	32	106
Tap/gevinst	-376	-1	-61	-48	-13	-130	-36	-87
Bofaste	147	5	28	9	1	65	12	27
Tilbakeflyttere	147	3	25	9	2	67	9	32
Internflyttere	70	2	14	6	2	29	4	13
Tilflyttere	136	3	9	13	4	66	7	34
Fraflyttede	512	4	70	61	17	196	43	121
Videreflyttere	399	2	30	22	7	175	15	148

Kvinnene er jevnere fordelt på flyttebakgrunn og næring. Den store gruppen som jobber i skole- og helsesektoren (227 av 500 innflytterkvinner) er på det nærmeste likt fordelt med innflyttergruppen totalt (se nederste bolk i prosentdelen av tabell 2.2). Alle typer kvinner søker altså mot denne sektoren. Dette er ikke så vanlig, oftest er det flest innflyttere her. Men vi ser også eksempler på at tilbakeflytterne i stor grad søker hit. Internflytterne er vanligvis lite her, de har ofte andre grunner (familiemotiver) for å ha flyttet. De bofaste pleier heller ikke være fullt representert her. – I Nord-Troms er imidlertid denne gruppen svært stor, mangelen på selektert tilsøkning fra ulike flyttetyper kan ha med det å gjøre (tendensen er den samme i Nordreisa, selv om tilbakeflytterne der dominerer litt mer enn i regionen som helhet).

Bofaste kvinner finner vi flest av i varehandelen og (som i Nordreisa) i offentlig administrasjon. Andelen hjemmeværende kvinner er lav blant de bofaste. Det er heller ikke så mange i privat og forretningsmessig tjenesteyting (det er det heller ikke blant bofaste menn).

Tilbakeflyttede kvinner er svært jevnt fordeling på næring, varehandelen har relativt sett litt flere enn de øvrige næringene. Det er like mange hjemmeværende som sysselsatte blant dem.

Internflyttede kvinner fordeler seg også jevnt, men som for tilbakeflytterne er det også blant disse faktisk flest i varehandelen.

Hvor finner vi da **de tilflyttede kvinnene** i størst grad? De er i stor grad i privat og forretningsmessig tjenesteyting. Kvinnene slipper altså til her, i motsetning til mennene. Til gjengjeld er det omtrent ingen innflytterkvinner i varehandelen (det er ikke så mange menn heller). I motsetning til menn er det også ganske få i offentlig administrasjon. Det er imidlertid mange hjemmeværende kvinner blant tilflytterne. Dette er nokså vanlig i distriktene, og har å gjøre med familiesituasjon. Innflytterkvinner har nesten alle steder utenfor storbyene flere barn enn lokalbefolkningen, og i 40-årsalderen er det fortsatt mange hjemmeboende barn.

Et tilleggsmoment av litt mer generell karakter til det siste, er at kvinner som har flyttet til mannens hjemkommune i noe større grad enn andre kvinner i samme familiesituasjon tenderer mot ikke å jobbe. Kanskje har det å gjøre med mannens jobbsituasjon, som kan være knyttet til eiendom i privat sektor eller primærnæring, og/eller kanskje med at kvinner som flytter til mannens hjemsted har mer tradisjonelle holdninger til kjønnsrollemønster enn gjennomsnittet.

Tabell 2.10 *Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

Nord-Troms	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Menn								
Ungdom (15 år)	100	252	62	91	106	149	117	110
Voksne (40 år)	100	384	50	59	120	186	95	125
Vridning	0	+132	-12	-32	+14	+37	-22	+15
Kvinner								
Ungdom (15 år)	100	138	87	64	59	116	122	111
Voksne (40 år)	100	228	82	45	38	129	102	115
Vridning	0	+90	-5	-19	-21	+13	-20	+4

Nærmere om tap/gevinst og vridning i næringsstrukturen.

Bortsett fra i primærnæringene lekkes det i alle sektorer. Sterkest er lekkasjene i privat og forretningsmessig tjenesteyting. De fraflyttede personene som er sysselsatt i slike næringer er i stor grad i Tromsø eller en storby sørpå.

Av menn tapes det lite (kun 15 prosent) innen skole- og helsesektoren. Tapet for kvinner i denne sektoren er større (over 35 prosent). Hadde lekkasjen for kvinner i den store næringsgrenen for kvinner vært som for menn, hadde Nord-Troms hatt 80 flere kvinner i befolkningen (det hadde utgjort 9 prosentpoeng i flyttebalansen, og skapt lik fordeling for kvinner og menn). Dette er et eksempel på at offentlig sektor som rekrutteringsmekanisme kan være et tveegget sverd. Med mulighet for å arbeide alle steder blir det enkelt å flytte både ut, inn og videre. Tabell 2.9 viser at hele 175 kvinner ansatt i skole og helse var innom et sted i Nord-Troms i løpet av fasen. Hadde de nevnte 80 (omtrent halvparten av dette) funnet det mulig å bli værende, ville det altså ha monnet bra. De var ikke lenger unna enn at de faktisk hadde bodd i regionen. Hadde det gått an å gå lenger i å prøve å rekruttere dem til å bli boende? Svaret på det spørsmålet har ikke bare å gjøre med jobbmulighetene, men også med en rekke andre faktorer - av miljømessig art, tilgjengelighet til goder, nærhet til større steder osv.

Tabell 2.10 viser at vridningene i næringsstrukturene som følge av flytting ikke uventet favoriserer primær- og ringvirkningsnæringene (den siste kun for menn, det er så få kvinner i disse mannsdominerte jobbene). Videre favoriseres skole- og helsesektoren, også for kvinner. Det er imidlertid helt klart at gutter i Nord-Troms i større grad enn jenter søker seg til denne sektoren, og at innflyttere søker seg dit. Også for kvinner er det overrepresentasjon som styrkes i flytteprosessen (lavere lekkasje enn i totalt). Også i offentlig administrasjon er det høy tilsøking blant ungdommene i Nord-Troms, men denne forvitrer i flytteprosessene.

Tendensen til ikke å jobbe er noe høy både for gutter og jenter, og innslaget øker gjennom flytting. Om det skyldes at flere "skulle ha flyttet" for å tilpasse seg arbeidsmarkedet i regionen, eller om det skyldes at man av ulike grunner kan velge å ikke jobbe (antakelig gjelder det en del innflytterkvinner som sagt), skal det ikke spekuleres over. Det er mange tilbakeflyttere i denne gruppen, kanskje en del av dem er kommet hjem for å gjøre noe annet enn å drive lønnsarbeid.

3 Nordreisa

3.1 Utsiktsanalyse

3.1.1 Innledning

Den fireårige utsikten fram til 2011 er laget ved hjelp av en ferdig utviklet modell (veileder er publisert i NIBR-notat 2006:138). Utsikten videre fram mot 2015 er beregnet på en mer tentativ måte, og her gitt i form av et intervall. Begge beregningsmåtene bygger på den demografiske dynamikken som framkommer ved å følge tallforløp for årskull etter årskull fortløpende gjennom fireårige og åtteårige aldersfaser i livsløpet.

Anslagene for de to beregningsmåtene er samlet i nedenstående tabell. Vi konsentrerer oss mest om anslagene for situasjonen 1/1 2011. Disse representerer det vi historisk kan se ligger i de demografiske kortene ved inngangen til 2007. De to anslagene for 1/1 2015 er basert på historisk variasjon i atferden for en del forgiengerkull fulgt gjennom de samme åtteårige aldersfasene som ligger bak hver aldersgruppe vi ser på. Ingen årskull i barnegruppen 0-5 år i 2015 er født ennå. Tall for denne gruppen er derfor den mest usikre.

Anslagene for de tre årene før 2011 er utsikter beregnet med modellen i fireårig perspektiv. Utgangspunktet for disse er situasjonen ved inngangen til henholdsvis 2004, 2005 og 2006. *En tilleggs kommentar i denne sammenheng: Skulle vi vurdere treffsikkerheten for anslagene for årene 2008-2010 nå pr 2007, kunne vi trekke inn noen flere allerede realiserte tall. Eksempel for gruppen 6-15 år i 2008: Utgangspunktet var størrelsen i alder 2-11 år ved inngangen til 2004, da utsiktsanslaget ble laget. Ved inngangen til 2005 var gruppen 3-12 år, ved inngangen til 2006 4-13 år og ved inngangen til 2007 5-14 år. Folketallene for disse aldersgruppene i disse årene er kjente i 2007. Vi kan altså evaluere utviklingen gjennom fireårsfasen underveis for kullene som er inne i de fireårige løpene.*

3.1.2 Fireårsperspektivet 2007 – 2011 med et blikk videre mot 2015.

Tabell 3.1 *Utsikter for folketallsutviklingen i Nordreisa for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.*

	Registrerte folketall 1/1			Fireårsutsikter fram mot				Anslag 2015	
	1999	2003	2007	2008	2009	2010	2011	Min.	Max.
I ALT	4765	4726	4699	4610	4655	4716	4633	4375	4620
0-5 år	374	322	305	287	301	320	285	260	290
6-15 år	646	664	635	579	579	585	583	510	540
16-19 år	253	221	269	269	264	249	258	225	245
20-34 år	958	915	802	788	824	851	797	755	805
35-49 år	971	951	946	954	938	937	918	850	870
50-61 år	678	774	809	804	765	756	749	720	730
62-66 år	180	212	250	268	303	322	339	300	330
67-79 år	488	448	458	446	451	468	468	540	565
80-89 år	197	193	199	186	198	194	203	185	205
90 år +	20	26	26	29	32	34	33	30	40

Totalt folketall. Folketallet i Nordreisa 1/1 2007 var 4699, omtrent det samme som det hadde vært tjue år tidligere. Midt på 1990-tallet passerte kommunen en topp på så vidt over 4900 innbyggere. Senere har tallet i hovedsak gått ned, selv om det har bølget en god del. Utsiktene for de fire neste årene indikerer en fortsatt bølgegang, nærmest som etterdønninger etter den siste store bølgen som kulminerte i 2005. Anslaget for 2011 på 4633 personer totalt, vurderes som litt lavt.

Vurderingen av treffsikkerheten gjøres imidlertid for de enkelte aldersgruppene, og dermed blir denne vurderingen av totaltallet å se på som en samleeffekt. Gjennomgangen videre viser en tendens til litt mer under- enn overestimering i gruppene, ut fra hvordan modellutsiktene historisk har slått til. Et folketall på 4633 personer 1/1 2011 kan derfor kanskje være å betrakte som et minimumsanslag.

Det beste kommunen ser ut til å kunne oppnå fra 2011 til 2015 er å holde nivået oppe. Antakelig blir folketallet i nærheten av 4500 personer. Hovedgrunnen er at kullene på barne- og ungdomstrinnene ser ut til å bli noe mindre enn før.

Aldersgruppen 0-5 år. Fødselskullene er i hovedsak avtakende, men med ganske store årlige variasjoner. Dette gjør at barnetallet svinger en del fra år til år. Siden de yngste årskullene i gruppen ennå ikke er født, er anslaget mye mer usikkert enn for de øvrige aldersgruppene. Modellen oppfører seg på en måte som gjør at jeg kanskje vil betrakte dette anslaget som litt lavt. De fire siste fødselskullene i Nordreisa varierer mellom 39 (i 2006) og 56. Om alle de fire kommende kullene legger seg på minimumsnivået fra 2006, vil bommen den andre veien kunne bli på nærmere 40 barn (gruppen altså komme i nærheten av 250). Det finnes eksempler i Troms på at slike plutselig nivåfall har blitt vedvarende (Kvæfjord og Karlsøy).

Fødselstallsutviklingen videre fram mot 2015 ligger an til å bli lavere enn før, grunnet at det rykker færre personer opp på de alderstrinnene hvor de potensielle foreldrene befinner seg.

Aldersgruppen 6-15 år. Tallet for skolebarna er lettere å tolke. Jeg tror anslaget for 2011 er ganske bra. Modellen har i et par år underestimert denne gruppen noe (egentlig på samme måte som for småbarna), men erfaringsmessig rettes dette opp i løpet av en fireårsperiode. Grunnen er at en liten bedring i flyttebalansen for barnefamilieene de siste årene gradvis blir fanget inn av modellen. Jeg gjetter på at anslaget på 583 personer 1/1 2011 er ganske bra.

Fram mot 2015 ligger det an til å bli færre barn. Det er kun de to yngste kullene i denne gruppen som ikke allerede er født. Intervallet er dermed rimelig realistisk anslått.

Aldersgruppen 16-19 år. Her er noen store kull kommet inn i gruppen de siste årene, og noen flere er på vei. Dette fører til at tallet vil ligge litt høyere i årene som kommer enn det har gjort (lavest i 2001-2003). Modellen har også for disse stort sett truffet bra. Skulle jeg tolke ut fra en svak pekepinn i modellen fra tidligere år (snudd fra svak overestimering til svak underestimering), vil jeg si at anslaget på 258 heller er litt lavt enn høyt. - En litt mer generell kommentar: Det kan naturligvis oppstå helt nye flytteforløp i ungdomsfasen, det er ikke noe som er helt gitt her. Det er imidlertid stabile aldersfaser som gjennomløpes av denne gruppen, fasen 12-16 år, 13-17 år, 14-18 år og 15-19 år. Andelen i befolkningen som tar videregående skole holder seg ganske høy, og det flyttes mindre enn før i denne delen av livet. Plutselige endringer i dette, for eksempel ved at det brått blir lett å få godt betalte jobber for unge, kan skape bråe omslag. På slutten av 1980-tallet så vi eksempel på det.

Fram mot 2015 ligger det an til å bli noen færre i denne gruppen. Nok en gang er årsaken at det er færre i gruppen allerede i utgangspunktet.

Aldersgruppen 20-34 år. Dette er gruppen som flytter mest. Stadig synkende årskull har gitt en langsiktig avtakende trend. Bedret flyttebalanse de siste årene (her har vi foreldrene i småbarnsfamilieene) har gitt en underestimering som modellen nå er i ferd med å fange opp. Jeg vil gjette at anslaget på 797 personer ikke er så mye for lavt, heller kanskje ørlite høyt(?).

I denne gruppen ligger det ikke an til noen klar videre nedgang fram mot 2015.

Aldersgruppen 35-49 år. For alle gruppene opp til og med hit, har modellen tendert til å fange opp en bedret utvikling. For denne gruppen er det ikke slik. Her ser det ut til at flyttebalansene stadig svekkes, slik at modellen ikke fanger opp endringene. I 9 av de 10 siste fireårsperiodene overestimeres gruppen med 10-20 personer (bommer med hele 28 i anslaget sett fra 2003 til 2007). I det denne nedgangstrenden stopper opp, vil modellen i løpet av fire nye år ha fanget inn effekten av det. Anslaget på 918 i 2011 har altså som forutsetning at flyttebalansene nå ikke svekkes videre.

Aldersgruppen var på sitt største i perioden 1990-95 (1039 personer ved utgangen av 1995). Fra da av har flyttebalansene stadig blitt svakere på 30- og 40-årstrinnene. Siden det ikke slår tilsvarende ut for skolebarn og tenåringer, er det ikke sviakt i familieflytting som ligger under. Antakelig er det færre personer innoom kommunen på mer kortvarig basis som er hovedårsaken.

Fram mot 2015 ligger det an til en viss ytterligere nedgang.

Aldersgruppen 50-61 år. Dette har lenge vært en økende gruppe, her som i landet ellers. Grunnen er naturligvis at de store etterkrigskullene nå har vært i denne

alderen. For Nordreisa ser toppen ser ut til å være nådd i 2007-08. Anslagene har en tendens til å være litt høye, på samme måte som for aldersgruppen under. Bommen har imidlertid sjelden vært på mer enn 5 personer. Anslaget på 749 personer i 2011 kan regnes som bra.

De største kullene har i 2015 gått ut av denne aldersgruppen, og det blir litt nedgang å spore.

Aldersgruppen 62-66 år. Dette er en gruppe hvor det skjer endringer pga økende førtidspensjonering. Tallet på personer i denne gruppen øker framover, fordi de store etterkrigskullene nå trer inn i dette stadiet av livet. Modellen har underestimert gruppen de siste årene, fordi flere er blitt værende eller kommet inn i denne fasen. Antakelig fortsetter det, og i så fall vil anslaget på 339 personer i 2011 være litt lavt. Et sannsynlig tips er at gruppen kanskje vil omfatte 345-350 personer i 2011.

Også denne gruppen krymper antakelig litt fram mot 2015. Det er imidlertid fortsatt noen store kull (født omkring 1950) i denne alderen på det tidspunktet.

Aldersgruppen 67-79 år. For eldregruppene er det ikke lagt inn forutsetninger om synkende dødelighet. Dette betyr at modellen løpende underestimerer folketallet når dødeligheten synker. Nivået og systematikken på hvor mye dette betyr kan tolkes. I Nordreisa passerte denne gruppen av de yngste pensjonistene en topp omkring 1995, på nærmere 500 personer. I de senere år bølger størrelsen mellom 450 og 470 omtrent. Dødeligheten ser ikke ut til å ha avtatt vedvarende for denne gruppen i kommunen. Det ser mer ut til at modellen fanger inn endringer som kommer, og at anslaget på 468 personer i 2011 antakelig ikke er så galt gjettet.. Synker dødeligheten på sitt sterkeste, kan tallet gå opp mot 480.

Dette er den eneste aldersgruppen hvor det ligger an til klar vekst fra 2011 til 2015. Årsaken er også helt klar, de største etterkrigskullene har nå rykket inn i gruppen.

Aldersgruppen 80-89 år. Dødeligheten betyr naturligvis mer, jo høyere aldersgrupper vi ser på. Det samme gjelder betydningen av endring i dødeligheten. Gruppen har økt fra 120 til omtrent 200 personer de siste 20 årene. Nå ligger det an til å "flate ut" på dette nivået. Synkende dødelighet gir en underestimering på 5-10 personer hvert år. Anslaget på 203 personer i 2011 vil neppe bomme noe særlig mer. Jeg gjetter på at det vil holde seg under 210.

Denne gruppen står foran en nedgang på landsbasis, grunnet at de små 30-tallskullene kommer opp i 80-årene fram mot 2015. I Nordreisa er imidlertid ikke disse kullene noe særlig mindre enn forgjengerne. Noen nedgang her er dermed ikke i sikte. Men det blir heller ingen vekst i denne gruppen av eldre.

Aldersgruppen 90 år og over. Vanligvis har tallet i denne gruppen ligget på 25-30 personer. Deler av 1990-tallet var det noe lavere, med så vidt under 20 i noen år. Når anslagene fram mot 2011 viser en vekst opp mot 33, skyldes det i større grad størrelsen på kullene som nå kommer i denne alderen enn synkende dødelighet. Det siste har ført til at modellen bommer med 1-3 personer i året. Anslaget på 33 kan kanskje ende opp omkring 35.

Tallet på personer over 90 år vil heller ikke øke noe særlig fram mot 2015. Det er kun en litt kraftig forsering av levealderutviklingen som kan føre til at gruppen blir i

størrelsesorden omkring 40 personer. En økning fra 26 til 40 personer på åtte år (2007-2015), er selvfølgelig mye. Det går nok ikke an å utelukke at en slik økning kan skje. For de aller eldste kan det være en fordel å følge med på utviklingen for hvert enkelt kull. Alderssammensetningen av de eldste (kanskje helt fra 80-årsalderen av) er antakelig like en viktig indikator for omsorgsbehovet som antallet i de to gruppene (80-89 og 90+).

3.1.3 Sluttkommentar

Vi understreker at alle vurderingene gitt over kun refererer til hva som ligger i de demografiske kortene fra fortiden, og ikke inneholder noe om hva som vil skje hvis det oppstår uforutsette hendelser av noen type. Vi spår altså ingenting om endringer i samfunnsforhold av noen art. Spesielt har modellen vanskelig for å forholde seg til engangshendelser med kraftig virkning. En stor kontingent med flykninger er nok det mest vanlige eksemplet. Nyetablering av en bedrift eller en institusjon, eller nedleggelse av viktig virksomhet, er andre eksempler. Når noe slikt har skjedd, bør utsiktsanslagene i tillegg vurderes ut fra det.

3.2 Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967

Dette avsnittet gir en flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 år til de ved utgangen av 2005 var i 40-årsalderen (de fem kullene var da 38-42 år).

3.2.1 Innledning

Hensikten med å følge årskull gjennom lange faser av livet, slik vi gjør her, er å fange opp det langsiktige resultatet av samfunnsutviklingen i smått og stort. Ved å følge alle personer som har bodd i en kommune eller en region over en lang periode, kommer vi så tett inn på de individuelle prosessene som det er mulig å gjøre, når resultater av flytting og bosetting skal beskrives ved hjelp av tall. De individuelle prosessene følger den enkeltes livsløp, og når vi ser på alle i et eller flere årskull samlet, slik vi gjør her, får vi behandlet den samlede påvirkningene fra det som skjer i tiden (periodeeffektene) på lik måte for alle. Kunnskap om konjunkturutvikling og andre forhold som varierer i tiden er da til hjelp for å kunne tolke resultatene, og ved å følge flere sett av årskull gjennom samme fase, kan vi også få grep på systematisk og langsiktig endring i de grunnleggende mønstrene og fordelingene.

Tall for bofasthet, tilbakeflytting, fraflytting, tilflytting og videreflytting på ulike steder er resultater av individuelle prosesser gjennom fasen 15-40 år. Ved å ta utgangspunkt i alle som vokste opp i en kommune eller region, og ved å se på alle som har meldt flytting til kommunen i løpet av 25-årsperioden 1980-2005, får vi et inntak for å forstå hvordan flytte- og bosettingsutviklingen formes og omformes i det lange løp. Ved å se på kullene som nylig har nådd 40-årsalderen, får vi et ferskt blikk på de siste som har gjennomført løpet fra "barn til godt voksen". På en måte kan vi kalle disse kullene for "siste kull ut".

Resultatene for disse siste som altså gjennomlevde denne fasen av livet nå nylig, kan også danne referanse for å studere hvordan det går med etterfølgende årskull senere. Disse er inne i den samme livsfasen, men har kommet kortere i løpet. Ved for eksempel å ta tilsvarende status på lavere alderstrinn (i 35-årsalderen) for etterfølgende årskull og sammenligne med status for "våre kull", kunne vi få et innblikk i hvordan og hvor sterkt prosessene har endret påvirkningen over tid.

3.2.2 Flyttehistorisk hovedoversikt.

Vi vil her gi en hovedoversikt over flyttingen til årskullene født i perioden 1963-1967, fulgt fra de var 15 til de var ca 40 år (de var 38-42 år ved utgangen av 2005). Inkludert i dette er ikke bare de som faktisk har flyttet inn eller ut av kommunen, like viktig er det å se på hvor mange som ble bofaste i sin oppvekstkommune. Fordelingen mellom bofasthet, tilbakeflytting og nyinnflyttere forteller også mye om kommunen.

Spørsmål knyttet til den flyttehistoriske hovedoversikten (tabell 3.2) er:

- Hvor mange av de som vokste opp i kommunen forble bofaste, kom tilbake og flyttet ut for godt?
- Hvor mange flyttet inn utenfra og ble boende, og hvor mange flyttet videre?
- Førte flytteprosessene gjennom livsfasen 15-40 år til gevinst eller tap i kullstørrelsene, og hvor mye ble det?

Bofastheten er i Nordreisa 30 prosent for menn og 15 prosent for kvinner. Forskjellen er noe større enn det normale. Bofastheten er høyere for menn fordi menn i større grad enn kvinner arver eller overtar næringseiendom. Desto sterkere primærnæringspreg en kommune har, jo større er gjerne forskjellen.

Tilbakeflytterne utgjør sammen med de bofaste lokalbefolkningen i kommunen. I Nordreisa er det svært mange tilbakeflyttede kvinner, hver fjerde jente som vokste opp der har vært ute og kommet hjem igjen. For guttene er tilbakeflyttingen lav, 18-20 prosent av befolkningen i landet er tilbakeflyttere i den kommunen de vokste opp når de er i 40-årsalderen. Når vi ser på utdanning (tabell 3.7), oppdager vi at den høyere tilbakeflyttingen for kvinner fordeler seg på to grupper – de uten videregående skole, og de med kort høy utdanning som jobber i skole- og helsesektorene i kommunen.

Fraflyttingen er på varig basis 56 prosent blant guttene og 60 prosent av jentene vokst opp i Nordreisa. Det er noe høyere fraflytting enn i kommuner flest (som er henholdsvis 45 og 53 prosent). Flest jenter flytter permanent fordi kvinner i større grad bosetter seg i mannens hjemkommune enn omvendt når de etablerer seg, igjen i forbindelse med at menn har/overtar næringseiendom. I Nordreisa er kjønnsforskjellen mindre enn i kommuner flest.

Nyinnflyttere: Alle som melder flytting inn til Nordreisa i løpet av fasen 15-40 år kalles nyinnflyttere. Av disse bor noen der fortsatt når de er i 40-årsalderen, men de fleste har flyttet ut igjen. Nyinnflyttingen er høy. Setter vi størrelsen på ungdomskullene lik 100, har 112 menn og 134 kvinner utenfra vært innom i

Nordreisa, altså flere enn det vokste opp barn der. Det store flertallet har endt opp som **videreflyttere**, mens de som er blitt boende, og som utgjør gruppen av **tilflyttere** i kommunen, utgjorde henholdsvis 28 menn og 43 kvinner målt i forhold til 100 gutter og jenter i ungdomskullene 25 år før.

Flyttetapet fra barn til voksen målt i forhold til størrelsen på ungdomskullet (lik 100) blir da differansen mellom tilflytterne og de fraflyttede: 56 gutter flyttet ut, 28 andre kom inn og ble boende, og de øvrige 28 gikk tapt. Av jentene flyttet 60 ut, de ble erstattet av 43 utenfra, og tapet gjennom prosessen fra barn til voksen ble da på 17 kvinner. Det er den relativt høye tilflyttingen av kvinner som gjør at Nordreisa kommer bedre ut for kvinner enn for menn.

Fordelingen i voksenbefolkningen på 40-årstrinnet viser at tilflytterne er nokså godt representert i Nordreisa. Drøyt halvparten av kvinnene (52 prosent) er tilflyttere, og en også en nokså høy andel menn (39 prosent). En jevn fordeling mellom lokalbefolkningen og tilflyttere er et sosialt sunnhetstegn, i den forstand at det gir en viss demokratisk balanse mellom kontinuitet og fornyelse i lokalsamfunnet. Stort innslag av bofaste menn og tilbakeflyttede kvinner kan representere en viss ”sosial spenning”, hvis det oppstår interessekonflikter i lokalbefolkningen.

Tabell 3.2 *Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til 40 år (38-42 år ved utgangen av 2005). Nordreisa kommune.*

Absolutte tall.

1942 Nordreisa	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	210	189
* Bofaste	63	29
* Tilbakeflyttere	29	46
* Fraflyttede	118	114
Nyinnflyttere i alt	235	253
* Tilflyttere	59	81
* Videreflyttere	176	172
Flyttetapet i livsfasen	-59	-33
Antall voksne, 38-42 år	151	156

Prosent av ungdomskullet på 15-årstrinnet.

1942 Nordreisa	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	100	100
* Bofaste	30	15
* Tilbakeflyttere	14	25
* Fraflyttede	56	60
Nyinnflyttere i alt	112	134
* Tilflyttere	28	43
* Videreflyttere	84	91
Flyttetapet i livsfasen	-28	-17
Voksenbefolkningen	100	100
* Bofaste	42	19
* Tilbakeflyttere	19	29
* Tilflyttere	39	52

3.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap.

Det er interessant å se nærmere på hvor utflytterne har bosatt seg, og hvilke geografiske områder tilflytterne har blitt rekruttert fra.

Spørsmål som vi vil besvare er:

- Hvor bodde de fraflyttede som voksne (tabell 3.3)?
- Hvor vokste tilflytterne i kommunen opp (tabell 3.4)?

- Hvordan var bidraget fra andre regioner til vekst og fall, sett i generasjonsperspektivet ”fra barn til voksen” (tabell 3.5)?
- Hvor mange har flyttet internt mellom kommunene i Nord-Troms (tabell 3.6)?

Fraflytting: Nær en tredel av de som på varig basis flyttet fra Nordreisa, bor i Tromsø. Svært få menn flytter innenfor regionen og til andre steder i Troms. Kvinnene flytter i litt større grad innen fylket, dette har å gjøre med at kvinner i større grad flytter til partnerens hjemsted enn menn ved familieetablering. Kvinner flytter av denne grunn i større grad over korte avstander. Av samme grunn er det også flere kvinner som holder seg i landsdelen. Menn flytter i større grad enn kvinner til storbyene sørpå, det henger sammen med at menn som flytter i større grad enn kvinner har tatt skolegang høyere utdanning (tabell 3.7). Flytting til andre områder i Sør-Norge er det mindre av, og jevnere mellom kvinner og menn.

Tilflytting: Halvparten av alle tilflytterne i Nordreisa hadde vokst opp i Troms, og mange kvinner i regionen (spesielt Kåfjord, Kvænangen og Skjervøy, se egen oversikt i tabell 3.6). Det har kommet flere kvinner enn menn fra Sør-Norge. Kvinnene som har bidratt til at Nordreisa i det lange løp har høyere tilflytting enn for menn, er kommet fra Sør-Norge, internt i regionen og fra Vest-Finnmark. Fra Troms ellers er det kommet noen flere menn. Med unntak av kvinnene i regionen er det ikke noe sted som det rekrutteres spesielt mye fra.

Tabell 3.3 *Hvor dro de som flyttet fra Nordreisa?*

1942 Nordreisa	Menn	Kvinner
Fraflyttede i alt	118	114
* Skjervøy	5	5
* Kvænangen	1	2
* Lyngen	1	4
* Kåfjord	3	3
* Storfjord	0	1
* Tromsø/Karlsøy	35	33
* Troms ellers	4	7
TROMS FYLKE	49	55
* Vest-Finnmark	4	9
* Øst-Finnmark	2	2
* Nordland	6	9
* Storbyregionene sørpå	38	22
* Sør-Norge ellers	16	13
* Utlandet	3	4

Tabell 3.4 *Hvor kom tilflytterne til Nordreisa fra?*

1942 Nordreisa	Menn	Kvinner
Tilflyttere i alt	59	81
* Skjervøy	2	7
* Kvænangen	5	9
* Lyngen	0	2
* Kåfjord	6	11
* Storfjord	1	2
* Tromsø/Karlsøy	6	3
* Troms ellers	9	8
TROMS FYLKE	29	42
* Vest-Finnmark	4	8
* Øst-Finnmark	3	3
* Nordland	9	5
* Storbyregionene sørpå	7	9
* Sør-Norge ellers	4	8
* Utlandet	3	6

Tabell 3.5 *Andre kommuner og regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.*

1942 Nordreisa	Menn	Kvinner
Tap og gevinst i fasen	-59	-33
* Skjervøy	-3	+2
* Kvænangen	+4	+7
* Lyngen	-1	-2
* Kåfjord	+3	+8
* Storfjord	+1	+1
* Tromsø/Karlsøy	-29	-30
* Troms ellers	+5	+1
TROMS FYLKE	-20	-13
* Vest-Finnmark	0	-1
* Øst-Finnmark	+1	+1
* Nordland	+3	-4
* Storbyregionene sørpå	-31	-13
* Sør-Norge ellers	-12	-5
* Utlandet	0	+2

Flyttetap: Flyttestrømmene til og fra Tromsø skaper en svært stor del av lekkasjene. For kvinner betyr Tromsø så godt som alt. Dette henger sammen med at lekkasjen for menn nesten er dobbelt så høy som for kvinner. For menn tapes det like mye til storbyene sørpå som til Tromsø, mens for kvinner veies et mindre tap sørover opp mot gevinsten Nordreisa får i forhold til de andre kommunene i regionen. Også for menn er det nettogevinst internt i regionen. Utvekslingen med utlandet har ikke betydd noe for Nordreisa i denne generasjonen.

Tabell 3.6 *Flytting mellom kommunene i Nord-Troms: Hvor mange bor i en av de andre kommunene?*

MENN								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åring i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord-reisa	Skjervøy	Kvæningen	Lyng-en	Kå-fjord	Stor-fjord	
Nordreisa	210	92	5	1	1	3	0	108
Skjervøy	173	2	83	0	0	0	0	88
Kvæningen	90	5	2	38	0	1	0	44
Lyngen	157	0	0	0	68	1	3	85
Kåfjord	138	6	2	0	0	68	5	57
Storfjord	73	1	0	0	3	0	33	36

KVINNER								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åring i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord-reisa	Skjervøy	Kvæningen	Lyng-en	Kå-fjord	Stor-fjord	
Nordreisa	189	75	5	2	4	3	1	99
Skjervøy	175	7	53	2	0	1	0	112
Kvæningen	97	9	3	22	2	1	0	60
Lyngen	175	2	4	0	55	1	2	111
Kåfjord	167	11	1	1	2	57	1	94
Storfjord	73	2	1	0	1	0	33	36

Her framkommer det hvordan flyttingene internt i regionen har vært, og hvor stor den er sett i forhold til annen flytting og til hvor mange som fortsatt bor i oppvekstkommunen når de er i 40-årsalderen. Storfjord har klart minst kontakt med de andre kommunene. Gutter vokst opp i Lyngen har heller ikke flyttet mye internt, faktisk har ingen bosatt seg lenger nord i regionen.

3.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene

Eksempel på spørsmål og problemstillinger:

- Beholder kommunen tilflyttere med utdanning, eller er det de som i størst grad flytter videre? (tabell 3.7)
- Hvordan er tilbakeflytterne utdannet - til forskjell fra de som flytter for godt, og til forskjell fra tilflytterne? (tabell 3.7)
- Hvordan endres utdanningssammensetningen som følge av flytting over livsløpet? (tabell 3.7 og 3.8)
- Hvor høyt er utdanningsinnslaget i forhold til i landet ellers? (tabell 3.8)

Tabell 3.7 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nordreisa utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, 1942 Nordreisa	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videre-g. 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkkn	210	13	66	72	54	5
Voksenbefolkkn	151	5	36	60	46	4
Tap/gevinst	-59	-8	-30	-12	-8	-1
Bofaste	63	0	13	28	20	2
Tilbakeflyttere	29	2	6	10	11	0
Tilflyttere	59	3	17	22	15	2
Fraflyttede	118	11	47	34	23	3
Videreflyttere	176	9	30	19	28	90

KVINNER, 1942 Nordreisa	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videre-g. 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkkn	189	7	64	48	65	5
Voksenbefolkkn	156	3	56	43	51	3
Tap/gevinst	-33	-4	-8	-5	-14	-2
Bofaste	29	0	10	10	9	0
Tilbakeflyttere	46	1	15	12	17	1
Tilflyttere	81	2	31	21	25	2
Fraflyttede	114	6	39	26	39	4
Videreflyttere	172	11	52	17	33	59

Tabell 3.8 *Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

1942 Nordreisa	ALLE	Lang høy	Kort høy	Videreg 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Menn						
Ungdom (15 år)	100	72	128	98	87	114
Voksne (40 år)	100	39	98	112	103	159
Vridning	0	-33	-30	+14	+16	*
Kvinner						
Ungdom (15 år)	100	65	106	92	107	90
Voksne (40 år)	100	34	113	99	98	222
Vridning	0	-31	+7	+7	-9	*

- få personer, ingen hensikt å oppgi tall

Innslag og vridning i utdanningsstrukturen som følge av flytting gjennom 25-årsfasen.

Guttene vokst opp i Nordreisa har i stor grad tatt videregående skole og kort høy utdanning (indeks 128 på kort høy utdanning). Også jentene har i større grad tatt kort høy utdanning enn i landet i gjennomsnitt, men i motsetning til guttene er det også flere enn på landsbasis som ikke har tatt videregående skole.

Flyttingene reduserer innslaget med høyeste utdanning kraftig for begge kjønn, men for kvinner øker overrepresentasjonen på kort, høyt utdanningsnivå ytterligere som

følge av flytting (fra 106 til 113). Det er kvinner med utdanning innen skole og helsesektoren som står for dette. Flytting har riktignok redusert gruppen (fra 64 til 56 kvinner, tabell 3.7). Likevel øker innslaget, grunnet de mange tilflytterne og tilbakeflytterne med slik utdanning. Indeksen øker fordi nedgangen i utdanningsgruppen er mindre enn nedgangen totalt.

For kvinner styrkes begge mellomnivåene som følge av flytting. For menn er det en sterkere vridning i strukturen, ved at innslaget både på høyeste og nest høyeste utdanningstrinn svekkes mens det på de lavere trinnene øker. En liten underrepresentasjon i ungdomsgruppa snur til en liten overrepresentasjon i voksenbefolkningen på nedre del av skalaen. Med unntak av det lave innslaget av personer med lang høy utdanning er det nokså jevne innslag på de andre nivåene, både for kvinner og menn. Skjevhetene er ikke dramatiske på noen måte.

Nærmere om de ulike flyttegruppene.

Tabell 3.7 viser at utdanning betyr svært mye for fraflyttingen. Av de 13 guttene som tok høyeste utdanning hadde 11 flyttet, og de ble erstattet av 3 tilflyttere utenfra. Blant jentene hadde 6 av 7 flyttet, og det kom 2 nye inn. Gruppen med lang høy utdanning er imidlertid liten uansett, og disse flyttingene betyr ikke så veldig mye for folketallsutviklingen totalt.

Det som skjer for dem med kort høy utdanning betyr langt mer for omfordelingen. Svært mange gutter tok slik utdanning, og av de 66 som gjorde det flyttet 47. Disse ble erstattet av 17 utenfra. Tapet på 30 (=47-17) menn utgjør så mye som halve befolkningstapet totalt gjennom fasen. Til tross for dette ble ikke innslaget av menn med slik utdanning redusert mer enn ned til landsnivået (indeks ned fra 128 til 98: overrepresentasjonen for guttene vokst opp i kommunen gikk tapt, men fortsatt er kommunen nær landsgjennomsnittet). Blant kvinnene flyttet det også mange på dette nivået ut, 39 av 64, og de som flyttet ble erstattet av 31 tilflyttere utenfra. Dette er mange. Tilflyttere med slik utdanning er som regel ansatt i offentlig sektor, og innflyttingen er typisk for mange tettsteder og regionsentre. En tredel av de tilbakeflyttede kvinnene har også slik utdanning, dette er også typisk for regionsentrene.

På videregående nivå er det generelt mindre flytting enn blant de med høyere utdanning. De bofaste utgjør derfor en større kjerne i denne gruppen (spesielt menn). En stor del av de som flytter, har imidlertid også blitt erstattet av innflyttere (spesielt kvinner). Utdanningsinnslaget øker som følge av flytting for begge kjønn, og det til tross for at nesten halvparten av ungdommene som tok videregående skole faktisk har flyttet (34 av 72 gutter og 26 av 48 jenter). Dette er egentlig ganske høy fraflytting, og det er ikke vanlig at innflytterandelen i denne gruppen er så stor som i Nordreisa.

På laveste nivå er det også et klart flyttetap, og for kvinner er tapet større enn på alle de andre trinnene. Det er ganske mange jenter fra Nordreisa som ikke tok mer skolegang (indeks 107), og mange av disse flyttet også (39 av 65 – altså flere enn blant de med videregående). Både blant jentene og guttene er det mange tilbakeflyttere med lav utdanning. Det er langt flere lokale menn enn kvinner på laveste utdanningstrinn. Det er her denne kjønnsforskjellen kommer tydeligst til syne.

Merk: Den høyere tilflyttingen av kvinner enn av menn konsentrerer seg utelukkende til kvinner med kort, høy utdanning og kvinner med lav utdanning. På videregående-nivået er det ingen forskjell. Det er altså to klart ulike grupper av kvinner som velger å flytte til Nordreisa.

3.2.5 Næringstilknytningen i flyttegruppene.

Spørsmål knyttet til næringstilhørighet er:

- Hvordan rekrutteres lokalbefolkningen og hvordan rekrutteres tilflytterne? (tabell 3.9)
- Tap og gevinst på de ulike segmentene (tabell 3.9)
- Over og underrepresentasjon (tabell 3.10)

Gutter med tilknytning til primærnæringene er sterkt representert, og innslaget øker også betydelig når folketallet går ned som følge av flytting. Jentene er ikke sterkere representert i primærnæringene enn på landsbasis omtrent.

Ungdom som velger jobb i skole- eller helsesektoren er sterkt representert i Nordreisa. Flyttingene styrker denne representasjonen ytterligere, relativt sett mest for menn. Det er imidlertid tre ganger så mange kvinner i disse sektorene, på landsbasis er det enda flere. Nær halvparten av alle innflytterkvinnene jobber i disse sektorene, de fleste med kort, høy utdanning (det er 38 innflytterkvinner i sektorene og 31 innflytterkvinner med kort, høy utdanning, pluss 2 med lang utdanning – i stor grad de samme).

Menn som rekrutteres til transport, samferdsel og næringer som kan regnes som ringvirkninger av primærnæringene er også overrepresentert fra start av, og flyttingene skaper ingen stor vridning i dette. Det er imidlertid få jenter som rekrutteres dit.

Både varehandel og annen privat tjenesteyting er lavt representert, og flytteprosessene styrker heller ikke innslaget i disse næringene, snarere tvert i mot. Gutter som sikter mot offentlig administrasjon forsvinner i stor grad fra Nordreisa (9 av 15 flyttet), og disse blir tydeligvis ikke erstattet av innflyttere som blir boende (kun 1 er blitt boende, 5 har flyttet videre). Vi finner en håndfull bofaste kvinner og menn i offentlig administrasjon. Tilbakeflyttere søker imidlertid ikke dit.

Tabell 3.9 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Nordreisa tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, 1942 Nordreisa	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkn	210	19	38	45	42	25	15	26
Voksenbefolkn	151	20	24	21	32	26	7	21
Tap/gevinst	-59	+1	-14	-24	-10	+1	-8	-5
Bofaste	63	10	9	6	16	4	5	13
Tilbakeflyttere	29	4	3	7	6	5	1	3
Tilflyttere	59	6	12	8	10	17	1	5
Fraflyttede	118	5	26	32	20	16	9	10
Videreflyttere	176	5	14	16	12	22	5	102

KVINNER, 1942 Nordreisa	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkn	189	2	29	17	4	82	11	44
Voksenbefolkn	156	2	23	14	5	75	10	27
Tap/gevinst	-33	0	-6	-3	+1	-7	-1	-17
Bofaste	29	0	3	4	0	13	5	4
Tilbakeflyttere	46	1	8	1	0	24	2	10
Tilflyttere	81	1	12	9	5	38	3	13
Fraflyttede	114	1	18	12	4	45	4	30
Videreflyttere	172	1	12	8	3	58	7	83

Gruppen som ikke er i jobb er det verdt å kikke på. For det første er det klare kjønnsforskjeller i ungdomsgruppa, mens gutter fra Nordreisa i stor grad søker mot jobb, er det mange jenter som ikke har gjort det (indekser på henholdsvis 88 og 119). Hele 30 av de 44 jentene som ikke er i jobb, har imidlertid flyttet. Her kunne det være interessant å se hvor de er. Dette har vi tall for i grunnlagsmaterialet. En hypotese om at dette er kvinner som har stiftet familie og bor i andre kommuner i regionen er gal. Kun 3 av de 30 som har flyttet gjør det. To av tre (21 av 30) bor enten i Tromsø, i Sør-Norge eller i utlandet (for de siste er ikke eventuell jobb registrert). Ellers finner vi et par av dem i Finnmark, et par i Nordland og et par andre steder i Troms. Jenter fra Nordreisa som ikke jobber, søker storbyene. Det kommer noen kvinner inn også, uten å være i jobb, men ikke flere enn at innslaget av gruppen faller ned under landsgjennomsnittet. –

For gutter er det motsatt: Et høyt innslag av bofaste menn som ikke er i jobb fører til at innslaget stiger over landsgjennomsnittet etter flytting. Det kan virke som om menn og kvinner har et nokså forskjellig syn på og tilnærming til hvordan de skal tilpasse seg yrkeslivet gjennom flytting.

Tabell 3.10 *Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

1942 Nordreisa	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Menn								
Ungdom (15 år)	100	248	61	100	120	138	116	88
Voksne (40 år)	100	365	50	65	127	193	76	113
Vridning	0	+117	-11	-35	+7	+55	-40	+25
Kvinner								
Ungdom (15 år)	100	91	85	59	49	124	91	119
Voksne (40 år)	100	112	80	60	61	134	102	96
Vridning	0	+21	-5	+1	+12	+10	+11	-23

Nærmere om tap/gevinst i næringene

For menn er flyttetapet jevnt fordelt på de fleste næringer, men med noe sterkere nedgang i privat sektor enn de øvrige. Det er gutter som rekrutteres til disse næringene som i hovedsak flytter. Primærnæringene og skole- og helsesektoren rekrutterer uten flyttetap, den siste på grunn av god tilflytting av menn utenfra (og også stort gjennomtrekk).

For kvinnene kommer halve flyttetapet på gruppen som ikke er i arbeid. Størst tap ellers, relativt sett, kommer i varehandelen. Et relativt sett lite tap i skole og helse gir som sagt ingen svekket representasjon.

4 Skjervøy kommune

4.1 Utsiktsanalyse

4.1.1 Innledning

Den fireårige utsikten fram til 2012 er laget ved hjelp av en ferdig utviklet modell (veileder er publisert i NIBR-notat 2006:138). Utsikten videre fram mot 2016 er beregnet på en mer tentativ måte, og her gitt i form av et intervall. Begge beregningsmåtene bygger på den demografiske dynamikken som framkommer ved å følge tallforløp for årskull etter årskull fortløpende gjennom fireårige og åtteårige aldersfaser i livsløpet.

Anslagene for de to beregningsmåtene er samlet i nedenstående tabell. Vi konsentrerer oss i omtalen mest om anslagene for situasjonen 1/1 2012. Disse representerer det vi historisk kan se ligger i de demografiske kortene ved inngangen til 2008. De to anslagene for 1/1 2016 er basert på historisk variasjon i atferden for en del forgjengerkull, som er fulgt gjennom de tilhørende åtteårige aldersfasene forut for hver aldersgruppe vi ser på. Ingen årskull i barnegruppen 0-5 år i 2016 er født ennå. Tall for denne gruppen er derfor de mest usikre.

Anslagene for de tre årene før 2012 er utsikter beregnet med modellen i fireårig perspektiv. Utgangspunktet for disse er situasjonen ved inngangen til henholdsvis 2005, 2006 og 2007. *En viktig metodekommentar i denne sammenheng: Skulle vi vurdere treffsikkerheten for anslagene for årene 2009-2011 nå pr 2008, kunne vi trekke inn noen flere allerede realiserte tall i betraktning. Eksempel for gruppen 6-15 år i 2009: Utgangspunktet var antall barn i alder 2-11 år ved inngangen til 2005, da utsiktsanslaget ble laget. Ved inngangen til 2006 var gruppen blitt 3-12 år, ved inngangen til 2007 4-13 år og ved inngangen til 2008 5-14 år. Tallene for disse aldersgruppene i disse årene er pr 1/1 2008 kjent. Vi kan altså evaluere utviklingen gjennom fireårsperioden underveis for kullene som er inne i de fireårige løpene. Dette er imidlertid ikke gjort her.*

4.1.2 Fireårsperspektivet 2008 – 2012 med et blikk videre mot 1/1 2016.

Tabell 4.1 *Utsikter for folketallsutviklingen i Skjervøy for utvalgte aldersgrupper. Registrerte tall for tre historiske år.*

Alder	Registrerte folketall 1/1			Fireårsutsikter fram mot				Anslag 2016	
	2000	2004	2008	2009	2010	2011	2012	Min.	Max.
I ALT	2934	3002	2934	3001	2955	2932	2888	2645	2885
0-5 år	264	225	189	188	185	184	189	145	165
6-15 år	402	474	446	464	437	411	388	330	360
16-19 år	152	162	179	184	185	204	184	170	185
20-34 år	623	547	495	504	502	492	506	470	500
35-49 år	522	581	583	634	598	601	575	525	570
50-61 år	474	484	451	423	410	392	389	390	420
62-66 år	136	143	195	203	209	214	204	150	165
67-79 år	260	268	263	282	310	305	326	355	375
80-89 år	95	105	113	103	103	113	108	90	115
90 år +	6	13	20	16	16	16	19	20	30

Totalt folketall. Folketallet i Skjervøy 1/1 2008 var 2934, nøyaktig det samme som det hadde vært åtte år tidligere. Fram til 1999 hadde folketallet sakte men sikkert avtatt. Deretter kom det en fireårsperiode med en nokså kraftig økning (3021 personer 1/1 2003), før det igjen begynte å dale. Denne vendingen er ikke til fulle blitt fanget opp i anslagene for 2009-2011 (jf. kommentaren foran tabellen).

Anslaget for 2012 på 2888 personer totalt, vurderer vi som relativt realistisk. Modellen har gitt en moderat overvurdert av folketallet i sum de siste par årene, og vil nok gjøre det også et par år til (i sine fireårsutsikter, som ikke trekker inn utviklingen underveis i perioden).

Vurderingen av treffsikkerheten i totaltallet er en helhetsbetraktning knyttet til gjennomgangen for de enkelte aldersgruppene. Vi har antydnet at utsiktene for familiegruppene i 2012 muligens innebærer en liten overvurdering, mens utsikten for de unge voksne (20-34 år) og eldregruppene kanskje er litt lave. Til sammen veies dette mot hverandre, og anslaget på i underkant av 2900 er kanskje ikke så verst. Tipper utsiktene i de retninger som er antydnet vil befolkningen få en litt eldre aldersprofil enn etter de tallene som er anslått ved inngangen til 2012.

Det beste kommunen ser ut til å kunne oppnå fra 2012 til 2016 er å holde folketallet på dette nivået. Ikke usannsynlig blir folketallet noe lavere i 2016 enn i 2012, kanskje i nærheten av 2750. Hovedgrunnen til at vi spår en slik nedgang er at kullene på barne- og ungdomstrinnene i utgangspunktet er noe mindre enn før, og at også de kommende fødselstallene vil bli det, da det er færre potensielle foreldre på vei inn i familiefasen.

Men for ordens skyld: Store endringer i flyttemønsteret blant unge voksne kan endre mye på disse utsiktene.

Aldersgruppen 0-5 år. Fødselskullene er i hovedsak avtakende, men med ganske store årlige variasjoner. Dette gjør at størrelsen av barnegruppen kan svinge en del fra år til år. Siden de yngste årskullene i denne gruppen ennå ikke er født, er anslaget mye mer usikkert enn for de øvrige aldersgruppene.

Modellen oppfører seg på en måte som gjør at jeg kanskje vil betrakte anslagene for de nærmeste årene som litt lave. De seks siste fødselskullene i Skjervøy varierer mellom 24 og 40 nullåringer. Ut fra størrelsen på foreldregenerasjonen ligger det i hovedsak an til et nokså uendret gjennomsnitt fram mot 2012.

Fødselstallsutviklingen videre fram mot 2016 ligger imidlertid an til å avta en god del. Grunnen er at det i utgangspunktet er færre personer som står for tur til å rykke opp på de alderstrinnene hvor de potensielle foreldrene vil befinne seg om åtte år. Det som kan gjøre denne litt pessimistiske utsikten til skamme, er naturligvis et klart forbedret flyttemønster for dagens unge i 20-25 årsalderen enn for de som var i denne alderen omkring år 2000.

Aldersgruppen 6-15 år. Tallet for skolebarna i 2012 er lettere å tolke, siden alle årskullene allerede er født. Jeg tror anslaget for 2012 er ganske bra, men for årene før litt for høye. Modellen har i et par år overestimert gruppen noe (på samme måte som for småbarna), men erfaringsmessig rettes dette opp i løpet av en fireårsperiode. En liten bedring i flyttebalansen for barnefamiliene de siste årene blir fra år til år gradvis fanget inn av modellen. Jeg tror anslaget på 388 personer 1/1 2012 er ganske realistisk.

Fram mot 2016 ligger det an til å bli færre skolebarn på Skjervøy. Det er kun de to yngste kullene i denne gruppen som ikke allerede er født. Anslaget på mellom 330 og 360 personer er rimelig realistisk, gitt utviklingen i fødselskullene for de siste årene.

Aldersgruppen 16-19 år. Her er noen store kull kommet inn i gruppen de siste årene, og noen flere er på vei. Dette fører til at tallet vil ligge litt høyere i årene som kommer enn det har gjort. Også for denne gruppen har modellen overvurdert utviklingen litt de siste årene, men dette er faset inn i anslaget for 2012. Slik modellen ofte oppfører seg er det ikke grunn til å tro at anslaget for 2012 ligger for lavt. Jeg vurderer heller de 184 som litt høyt, ut fra de sykliske tendensene modellen ofte oppviser.

En generell kommentar: Det kan naturligvis oppstå helt nye flytteforløp i ungdomsfasen, det er aldri noe som er absolutt gitt. Det er imidlertid stabile skolefaser som gjennomløpes i denne gruppen, det er de fire fasene 12-16 år, 13-17 år, 14-18 år og 15-19 år. Andelen som tar videregående skole holder seg ganske høy, og det flyttes derfor mindre enn før i denne delen av livet. Likevel kan plutselige endringer, som for eksempel ved at det brått blir lett å få godt betalte jobber for unge i storbyene, skape bråe omslag. På slutten av 1980-tallet (i yappetiden) fikk vi et eksempel på det. Da ble skolegang og utdanning nedprioritert, og vi kan se rester av det den dag i dag i utdanningsstrukturene.

Fra 2012 til 2016 ligger det an til å bli litt færre eller kanskje nesten uendret i denne gruppen. Det er litt færre personer i barnegruppen som skal opp på tenåringstrinnene, men dette kan kompenseres av en svak tendens til en mer stabilisert flyttebalanse.

Aldersgruppen 20-34 år. Det er i denne aldersgruppen det flyttes hyppigst. Stadig synkende fødselskull ga lenge en langsiktig avtakende trend her. Nå ser gruppen ut til å kunne stabilisere seg på omkring 500 personer. Bedret flyttebalanse de siste årene (her har vi foreldrene i småbarnsfamiliene) har imidlertid ført til en viss underestimering som modellen antakelig er i ferd med å fange opp. Ut fra en liten pekepinn i modellen vil jeg likevel gjette på at anslaget på 506 personer i 2012 heller er litt lavt enn for høyt.

Videre fram mot 2016 kan dette nivået langt på vei holdes. Vi anslår et antall mellom 470 og 500 personer ved inngangen til 2016 som troverdig, med mindre det skjer noe helt spesielt.

Aldersgruppen 35-49 år. For familiegruppene (barn og i denne foreldregruppen) har modellen de siste par årene overvurdert den positive utviklingen tok slutt i 2002-03. Senere svekkelser av flyttebalansene har modellen foreløpig ikke fanget opp i sin helhet. De siste to-tre anslagene er derfor blitt litt for høye. Som for barnegruppen tror vi denne overvurderingen tar slutt innen 2012, og at anslaget på 575 personer i 2012 heller er litt høyt enn lavt. Det ligger uansett ikke an til store endringer i aldersgruppen, den har bølget mellom 550 og 600 personer de siste sju årene. Tidligere var det noen år med færre personer i denne skattebetalende gruppen.

Fram mot 2016 ligger det an til en moderat nedgang i forhold til dette. Det er i hovedsak fordi mindre årskull (de siste 70-tallskullene) rykker opp i denne gruppen. Minimumsanslaget på 525 personer antyder en nedgang på 8-10 prosent skatteinngang for denne stabile yrkesaktive delen av befolkningen, fra 2012 til 2016.

Aldersgruppen 50-61 år. Dette har over lang tid vært en økende gruppe, her som i landet ellers. Grunnen er naturligvis at de store etterkrigskullene har rykket opp på disse alderstrinnene. For Skjervøy ble toppen passert i 2002-03. Anslagene har i en periode vært litt lave, altså med motsatt tendens i forhold til aldersgruppen under. Det ser ut som det går et generasjonsskille ved de som nå er i 50-årsalderen i Skjervøy.

Utsikten til nedgang ned mot 390 personer i 2012 betrakter jeg som realistisk, ut fra hvordan pekepinnene i modellen oppfører seg historisk. Det har ikke vært så mye flytting i denne livsfasen, vurderingen baserer seg naturligvis på at det ikke skjer stor endring med hensyn til det. Nedgangen skyldes at de største årskullene går ut av gruppen i årene som kommer. Videre fram mot 2016 stabiliseres mest sannsynlig gruppen på et nivå omkring 400 personer.

Aldersgruppen 62-66 år. Dette er en gruppe hvor det har skjedd og skjer endringer pga økende førtidspensjonering. Tallet på personer i gruppen øker framover, fordi de store etterkrigskullene er i ferd med å tre inn i dette stadiet av livet. Modellen har i mange år klart å anslå gode tall for denne gruppen i Skjervøy. Tendensen er en svak overvurdering. Antakelig fortsetter det, anslaget på 204 personer ved inngangen til 2012 kan kanskje rundes av til 200.

Gruppen krymper imidlertid betraktelig fram mot 2016, utsikten viser et fall fra 200 til ned i mot 150 personer. Dette skyldes dagens aldersstruktur på Skjervøy, hvor store kull i rask rekkefølge skiftes ut med mindre (20-25 færre i de fem første 50-tallskullene enn i de fem siste 40-tallskullene). Dette generasjonsskillet må ha en lokal

forklaring ut fra noe som skjedde da årskullene født omkring 1950 var unge. Forskjellen mellom kullene var nemlig enda større (30-35 prosent) omkring 1980, da disse personene var 30-år. Små årskull har senere hatt mindre konkurranse om plassen, antakelig.

Aldersgruppen 67-79 år. For de eldre aldersgruppene er det ikke lagt inn forutsetninger om synkende dødelighet. Dette betyr at modellen løpende underestimerer folketallet når dødeligheten synker. Nivået og systematikken på hvor mye dette betyr kan imidlertid tolkes.

I Skjervøy har denne gruppen av de yngste pensjonistene gradvis avtatt litt, fra omkring 300 midt på 1980-tallet til 263 i 2007 og 2008. Grunnet at de svært store årskullene nevnt over nå rykker inn i gruppen, øker utsiktsanslaget til 326 i 2012. Gruppen er historisk ikke blitt systematisk undervurdert av modellen, så dødeligheten har ikke avtatt kontinuerlig i Skjervøy. Det ser heller ut til at modellen fanger inn endringer som kommer i små bølger.

Anslaget på 326 personer i 2012 er antakelig ikke så galt gjettet, eller sagt på annen måte: det finnes ikke holdepunkter i utgangspunktet for å vurdere retningen på en bom. Likevel: Synker dødeligheten sterkere enn den har gjort, vil tallet øke ytterligere. Videre fram mot 2016 øker antallet ytterligere. Enda flere av de største etterkrigskullene har da rykket inn i gruppen, og med litt synkende dødelighet i tillegg tipper vi at det vil være 375 personer i aldersgruppen i 2016. Dette gir en vekst på 40-45 prosent på åtte år, noe som må sies å være en utfordring for omsorgssektoren i kommunen.

Aldersgruppen 80-89 år. Dødeligheten betyr naturligvis mer, jo høyere aldersgrupper vi ser på. Det samme gjelder betydningen av endring i dødeligheten. På Skjervøy har gruppen økt fra under 80 til 113 personer de siste 20 årene. Det ligger an til at gruppen nå er på sitt høyeste (115 personer 1/1 2007), fordi små årskull født på 1930-tallet nå kommer opp på disse alderstrinnene. Til å begynne med er det bare en liten utflatende nedgang å spore.

Synkende dødelighet har gitt en klar underestimert de siste sju-åtte årene (10-12 personer per år i gjennomsnitt). Tidligere traff modellen bra. Et tips er at mye av dødelighetsnedgangen nå er tatt ut, og at modellens anslag på 108 personer 1/1 2012 ikke er så galt gjettet. Men vi anbefaler å ta høyde for at også dette kan være for lavt.

Gruppen står videre foran en større nedgang på landsbasis, grunnet at flere av de små 30-tallskullene kommer opp i 80-årene fram mot 2016. For Skjervøy fører det til, hvis dødeligheten holder seg uendret, at gruppen igjen reduseres til omtrent 90 personer, som var nivået på slutten av 1990-tallet. Dette er et minimums anslag, og med fortsatt forsering i levealder, kan kommunen motsatt også oppleve at nivået på omkring 100-115 holder seg helt til 2016. For disse gruppene kan det lønne seg å følge med årskullenes gang fra år til år.

Aldersgruppen 90 år og over. Det siste gjelder i enda større grad for disse kullene. Her betyr det mye for vurderingene hvor mange som er på de ulike 90-årstrinnene. Av de 20 i aldersgruppen i Skjervøy ved inngangen til 2008, er det 8 som er 90 år, 4 som er 91 år, 3 som er 92 år og 3 som er 93 år. De to siste er henholdsvis 96 og 97

år. Gruppen er altså ”svært ung” til å være 90 år og over. Det påvirker naturligvis vekstpotensialet videre en del.

Hvert enkelt kull kan dø ut i svært ulik takt. På 86-årstrinnet var 10 personer i det kullet vi nå finner 8 gjenlevende på 90-årstrinnet. Så følger det et par 86-årige kull med færre personer før vi igjen har ett med 10 personer på startstreken fram mot 90-årsmerket. Av disse var det imidlertid bare 6 igjen da de var 87 år, 4 av de 10 døde altså allerede året etter. Slikt gjør disse at utsiktene her bør studeres på detaljnivå.

Modellen gir utsikter videre som legger seg på et utflatende nivå. Påfyllet av nye årskull og frafall gjennom dødelighet ser altså ut til å balansere fram mot 2012. Siden utviklingen i levealder for de eldste er blitt undervurdert av modellen de siste årene, gjetter jeg på at anslaget på 19 personer i denne gruppen i 2012 mest sannsynlig er 3-5 personer for lavt.

Videre framover ligger det an til en økning. Det er slett ikke utenkelig at antallet i 2016 kan nærme seg 30 i denne aldersgruppen. Dette skyldes ikke økning i kullstørrelsene, men er bare utslag av usikkerheten i overlevelse. Det kan imidlertid ha stor betydning for omsorgsutgiftene i en liten kommune om det blir 20 eller 30 personer i denne gruppen. En bedre planlegging av det enn å ta hensyn til en slik usikkerhet finnes nok dessverre ikke.

4.1.3 Sluttkommentar

Vi understreker at alle vurderingene gitt over kun refererer til hva som ligger i de demografiske kortene fra fortiden, og ikke inneholder noe om hva som vil skje hvis det oppstår uforutsette hendelser av noen type. Vi spår altså ingenting om endringer i etableringer eller nedleggelse lokalt, eller endringer i andre samfunnsforhold som skaper nye rammer for utviklingen.

Spesielt har modellen vanskelig for å ta inn over seg engangshendelser med bråe og kraftige virkning. En stor kontingent med flyktninger er nok det mest vanlige eksemplet på dette. Nyetablering av en bedrift eller en institusjon, eller nedleggelse av viktig virksomhet, er andre eksempler. Når noe slikt har skjedd, bør utsiktsanslagene i tillegg vurderes ut fra det. Anslagene kan alltid best betraktes som historiske referanser i fireårige perspektiv.

4.2 Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-1967

Dette avsnittet gir en flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 år til de ved utgangen av 2005 var i 40-årsalderen (de fem kullene var da 38-42 år).

4.2.1 Innledning

Hensikten med å følge årskull gjennom lange faser av livet, slik vi gjør her, er å fange opp det langsiktige resultatet av samfunnsutviklingen i smått og stort. Ved å følge alle personer som har bodd i en kommune eller en region over en lang periode, kommer vi så tett inn på de individuelle prosessene som det er mulig å gjøre, når resultater av

flytting og bosetting skal beskrives ved hjelp av tall. De individuelle prosessene følger den enkeltes livsløp, og når vi ser på alle i et eller flere årskull samlet, slik vi gjør her, får vi behandlet den samlede påvirkningene fra det som skjer i tiden (periodeeffektene) på lik måte for alle. Kunnskap om konjunkturutvikling og andre forhold som varierer i tiden er da til hjelp for å kunne tolke resultatene, og ved å følge flere sett av årskull gjennom samme fase, kan vi også få grep på systematisk og langsiktig endring i de grunnleggende mønstrene og fordelingene.

Tall for bofasthet, tilbakeflytting, fraflytting, tilflytting og videreflytting på ulike steder er resultater av individuelle prosesser gjennom fasen 15-40 år. Ved å ta utgangspunkt i alle som vokste opp i en kommune eller region, og ved å se på alle som har meldt flytting til kommunen i løpet av 25-årsperioden 1980-2005, får vi et inntak for å forstå hvordan flytte- og bosettingsutviklingen formes og omformes i det lange løp. Ved å se på kullene som nylig har nådd 40-årsalderen, får vi et ferskt blikk på de siste som har gjennomført løpet fra ”barn til godt voksen”. På en måte kan vi kalle disse kullene for ”siste kull ut”.

Resultatene for disse siste som altså gjennomlevde denne fasen av livet nå nylig, kan også danne referanse for å studere hvordan det går med etterfølgende årskull senere. Disse er inne i den samme livsfasen, men har kommet kortere i løpet. Ved for eksempel å ta tilsvarende status på lavere alderstrinn (i 35-årsalderen) for etterfølgende årskull og sammenligne med status for ”våre kull”, kunne vi få et innblikk i hvordan og hvor sterkt prosessene har endret påvirkningen over tid.

4.2.2 Flyttehistorisk hovedoversikt.

Vi vil her gi en hovedoversikt over flyttingen til årskullene født i perioden 1963-1967, fulgt fra de var 15 til de var ca 40 år (de var 38-42 år ved utgangen av 2005). Inkludert i dette er ikke bare de som faktisk har flyttet inn eller ut av kommunen, like viktig er det å se på hvor mange som ble bofaste i sin oppvekstkommune. Fordelingen mellom bofasthet, tilbakeflytting og nyinnflyttere forteller også mye om kommunen.

Spørsmål knyttet til den flyttehistoriske hovedoversikten (tabell 4.2) er:

- Hvor mange av de som vokste opp i kommunen forble bofaste, kom tilbake eller flyttet ut for godt?
- Hvor mange flyttet inn utenfra og ble boende, og hvor mange flyttet videre?
- Førte flytteprosessen gjennom livsfasen 15-40 år til gevinst eller tap i kullstørrelsene, og hvor mye ble det?

Bofastheten er i Skjervøy 30 prosent for menn og 17 prosent for kvinner. Forskjellen er noe større enn det normale. Bofastheten er høyere for menn fordi menn i større grad enn kvinner arver eller overtar næringseiendom. Desto sterkere primærnæringspreg en kommune har, jo større er gjerne forskjellen.

Tilbakeflytterne utgjør sammen med de bofaste lokalbefolkningen i kommunen. I Skjervøy er tilbakeflyttingen for menn omtrent på landsgjennomsnittet, 18-20 prosent av befolkningen i landet er tilbakeflyttere i den kommunen de vokste opp i,

når de er i 40-årsalderen. Tilbakeflyttingen for kvinner er imidlertid lav, bare 13 prosent av jentene fra Skjervøy er tilbakeflyttere, mot altså nærmere 20 fra kommuner i landet flest.

Tabell 4.2 *Flyttehistorisk oversikt for årskullene født 1963-67, fulgt fra de var 15 til ca 40 år. Skjervøy kommune.*

Absolutte tall.

1941 Skjervøy	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	173	175
* Bofaste	52	30
* Tilbakeflyttere	31	23
* Fraflyttede	90	122
Nyinnflyttere i alt	125	123
* Tilflyttere	37	39
* Videreflyttere	88	84
Flyttetapet i livsfasen	-53	-83
Antall voksne, 38-42 år	120	92

Prosent av ungdomskullet på 15-årstrinnet.

1941 Skjervøy	Menn	Kvinner
Antall i ungdomskullet	100	100
* Bofaste	30	17
* Tilbakeflyttere	18	13
* Fraflyttede	52	70
Nyinnflyttere i alt	72	70
* Tilflyttere	21	22
* Videreflyttere	51	48
Flyttetapet i livsfasen	-31	-48
Voksenbefolkningen	100	100
* Bofaste	43	33
* Tilbakeflyttere	26	25
* Tilflyttere	31	42

Fraflyttingen på varig basis er 52 prosent blant guttene og 70 prosent blant jentene som har vokst opp i Skjervøy. Det er høyere fraflytting enn i kommuner flest (som er henholdsvis 45 og 53 prosent). En vanlig forklaring er at flest jenter flytter permanent fordi kvinner i større grad bosetter seg i mannens hjemkommune enn omvendt når de etablerer seg, igjen i forbindelse med at menn har/overtar næringsseiendom. I Skjervøy er kjønnsforskjellen større enn i de fleste kommuner. Dette er ikke så uvanlig i kystkommuner.

Nyinnflyttere: Alle som melder flytting inn til Skjervøy i løpet av fasen 15-40 år kalles nyinnflyttere. Av disse bor noen der fortsatt når de er i 40-årsalderen, men de fleste har flyttet ut igjen. Nyinnflyttingen er nokså høy. Setter vi størrelsen på ungdomskullene lik 100, har 72 menn og 70 kvinner utenfra vært innom Skjervøy. Flertallet har imidlertid endt opp som **videreflyttere** - om lag 2/3 flyttet videre i løpet av perioden. De som er blitt boende, og som utgjør gruppen av 40-årige **tilflyttere** i kommunen, utgjorde henholdsvis 21 menn og 22 kvinner målt i forhold til 100 gutter og jenter i ungdomskullene 25 år før.

Flyttetapet fra barn til voksen målt i forhold til størrelsen på ungdomskullet (lik 100) blir da differansen mellom tilflytterne og de fraflyttede: 52 gutter flyttet ut, 21 andre kom inn og ble boende, og de øvrige 31 gikk tapt. Av jentene flyttet 70 ut, de ble erstattet av 22 utenfra, og tapet gjennom prosessen fra barn til voksen ble på 48 kvinner. Det er den relativt høye fraflyttingen av kvinner som gjør at Skjervøy kommer dårligere ut for kvinner enn for menn.

Fordelingen i voksenalderen på 40-årstrinnet viser at tilflytterne er nokså godt representert i Skjervøy. 42 prosent av kvinnene og 31 prosent av mennene er tilflyttere. I tillegg er en fjerdedel av befolkningen av begge kjønn tilbakeflyttere. En god representasjon av tilflyttere og tilbakeflyttere er et sosialt sunnhetstegn, i den forstand at det gir en viss demokratisk balanse mellom kontinuitet og fornyelse i lokalsamfunnet. For kvinnene er balansen best.

4.2.3 Hvor bor utflytterne nå, og hvor kom innflytterne fra? Flyttereignskap.

Det er interessant å se nærmere på hvor utflytterne har bosatt seg, og hvilke geografiske områder tilflytterne har blitt rekruttert fra.

Spørsmål som vi vil besvare er:

- Hvor bodde de fraflyttede som voksne (tabell 4.3)?
- Hvor vokste tilflytterne i kommunen opp (tabell 4.4)?
- Hvordan var bidraget fra andre regioner til vekst og fall, sett i generasjonsperspektivet "fra barn til voksen" (tabell 4.5)?
- Hvor mange bor i de andre kommunene i Nord-Troms (tabell 4.6)?

Fraflytting: Over en tredel av de som på varig basis flyttet fra Skjervøy, bor i Tromsø. Nesten ingen menn flyttet innenfor regionen til andre steder i Troms. Kvinnene flytter i større grad innenfor fylket, mange har bosatt seg i Nordreisa. Dette har å gjøre med at kvinner i større grad flytter til partnerens hjemsted enn menn ved familieetablering. Kvinner flytter av denne grunn i større grad over kortere avstander enn menn. Av samme grunn er det også flere kvinner enn menn som holder seg i landsdelen.

I tillegg til Tromsø går det også en stor flyttestrøm til storbyene sørpå, litt mer enn en av fire av de som vokste opp i Skjervøy bor der. Menn flytter i noe større grad enn kvinner til andre områder enn storbyregionene, det gjelder mest i Sør-Norge og i Finnmark.

Tabell 4.3 *Hvor dro de som flyttet fra Skjervøy?*

1941 Skjervøy	Menn	Kvinner
Fraflyttede i alt	90	122
* Nordreisa	2	7
* Kvæningen	0	2
* Lyngen	0	0
* Kåfjord	0	1
* Storfjord	0	0
* Tromsø/Karlsøy	31	43
* Troms ellers	1	10
TROMS FYLKE	34	63
* Vest-Finnmark	8	6
* Øst-Finnmark	3	3
* Nordland	5	5
* Storbyregionene sørpå	25	33
* Sør-Norge ellers	12	9
* Utlandet	3	3

Tabell 4.4 *Hvor kom tilflytterne til Skjervøy fra?*

1941 Skjervøy	Menn	Kvinner
Tilflyttere i alt	37	39
* Nordreisa	5	5
* Kvæningen	2	3
* Lyngen	0	4
* Kåfjord	2	1
* Storfjord	0	1
* Tromsø/Karlsøy	5	6
* Troms ellers	3	4
TROMS FYLKE	17	24
* Vest-Finnmark	2	5
* Øst-Finnmark	2	2
* Nordland	5	0
* Storbyregionene sørpå	2	2
* Sør-Norge ellers	5	3
* Utlandet	4	3

Tilflytting: Om lag like mange menn og kvinner har flyttet til Skjervøy. Over halvparten av alle tilflytterne hadde vokst opp i Troms, og av disse kom en av fire fra Tromsø. Det er noen flere kvinner enn menn som kommer fra Troms ellers, og innenfor regionen kommer det klart flest fra Nordreisa. Jenter fra Kvæningen og Lyngen søker også til Skjervøy (egen oversikt i tabell 4.5). Det kommer også flere kvinner enn menn fra Vest-Finnmark. Fra områdene utenom de to nordligste fylkene blir det rekruttert flere menn enn kvinner, fra Nordland er det kun menn som er kommet. Det er ikke noe sted det rekrutteres spesielt mange fra.

Tabell 4.5 *Andre kommuner og regioners bidrag til vekst og fall i løpet av fasen 15-40 år.*

1941 Skjervøy	Menn	Kvinner
Tap og gevinst i fasen	-53	-83
* Nordreisa	+3	-2
* Kvæningen	+2	+1
* Lyngen	0	+4
* Kåfjord	+2	0
* Storfjord	0	+1
* Tromsø/Karlsøy	-26	-37
* Troms ellers	+2	-6
TROMS FYLKE	-17	-39
* Vest-Finnmark	-6	-1
* Øst-Finnmark	-1	-1
* Nordland	0	-5
* Storbyregionene sørpå	-23	-31
* Sør-Norge ellers	-7	-6
* Utlandet	+1	0

Flyttetap: Flyttestrømmene til og fra Tromsø samt storbyregionene sørpå skaper det meste av lekkasjene. Tapet til storbyene sørpå er nesten like stort som til Tromsø, og til begge steder er flyttetapet størst av kvinner. For menn er det en nettogevinst internt i regionen som motvirker noe av flyttetapet. Utvekslingen med utlandet har ikke betydning noe for Skjervøy i denne generasjonen (personer i 40-årsalderen).

Tabell 4.6 *Flytting mellom kommunene i Nord-Troms*

MENN								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åring i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord- reisa	Skjerv- øy	Kvæn- angen	Lyng- en	Kå- fjord	Stor- fjord	
Nordreisa	210	92	5	1	1	3	0	108
Skjervøy	173	2	83	0	0	0	0	88
Kvænangen	90	5	2	38	0	1	0	44
Lyngen	157	0	0	0	68	1	3	85
Kåfjord	138	6	2	0	0	68	5	57
Storfjord	73	1	0	0	3	0	33	36

KVINNER								
Vokst opp i	Antall, 15 år	Bosatt som 40-åring i regionen						Flyttet ut av regionen
		Nord- reisa	Skjerv- øy	Kvæn- angen	Lyng- en	Kå- fjord	Stor- fjord	
Nordreisa	189	75	5	2	4	3	1	99
Skjervøy	175	7	53	2	0	1	0	112
Kvænangen	97	9	3	22	2	1	0	60
Lyngen	175	2	4	0	55	1	2	111
Kåfjord	167	11	1	1	2	57	1	94
Storfjord	73	2	1	0	1	0	33	36

Her framkommer det hvordan flyttingene internt i regionen har vært, og hvor stor den er sett i forhold til annen flytting og til hvor mange som fortsatt bor i oppvekstkommunen når de er i 40-årsalderen. Storfjord har klart minst kontakt med de andre kommunene. Gutter vokst opp i Lyngen har heller ikke flyttet mye internt, faktisk har ingen bosatt seg lenger nord i regionen.

4.2.4 Utdanningsnivå i flyttegruppene.

Eksempel på spørsmål og problemstillinger:

- Beholder kommunen tilflyttere med utdanning, eller er det de som i størst grad flytter videre? (tabell 4.7)
- Hvordan er tilbakeflytterne utdannet - til forskjell fra de som flytter for godt, og til forskjell fra tilflytterne? (tabell 4.7)
- Hvordan endres utdanningssammensetningen som følge av flytting over livsløpet? (tabell 4.7 og 4.8)
- Hvor høyt er utdanningsinnslaget i forhold til i landet ellers? (tabell 4.8)

Tabell 4.7 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Skjervøy utdannet, og på hvilke utdanningstrinn blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, 1941 Skjervøy	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videreg 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkning	173	8	45	62	55	3
Voksenbefolkning	120	3	31	35	47	4
Tap/gevinst	-53	-5	-14	-27	-8	+1
Bofaste	52	1	7	18	26	0
Tilbakeflyttere	31	1	13	5	12	0
Tilflyttere	37	1	11	12	9	4
Fraflyttede	90	6	25	39	17	3
Videreflyttere	88	9	34	17	20	8

KVINNER, 1941 Skjervøy	ALLE	Lang høy utd	Kort høy utd	Videreg 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Ungdomsbefolkning	175	10	43	51	68	3
Voksenbefolkning	92	4	21	22	42	3
Tap/gevinst	-83	-6	-22	-29	-26	0
Bofaste	30	1	3	8	18	0
Tilbakeflyttere	23	3	5	7	8	0
Tilflyttere	39	0	13	7	16	3
Fraflyttede	122	6	35	36	42	3
Videreflyttere	84	7	34	12	26	5

Tabell 4.8 *Utdanningsinnslag blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

1941 Skjervøy	ALLE	Lang høy	Kort høy	Videreg 12 år	Under 12 år	Uopp- gitt
Menn						
Ungdom (15 år)	100	54	106	103	108	0
Voksne (40 år)	100	30	107	82	135	102
Vridning	0	-24	+1	-21	+27	*
Kvinner						
Ungdom (15 år)	100	99	77	105	120	0
Voksne (40 år)	100	77	73	88	144	0
Vridning	0	-22	-4	-17	+24	*

* få personer, ingen hensikt å oppgi tall

Innslag og vridning i utdanningsstrukturen som følge av flytting gjennom 25-årsfasen.

Guttene som har vokst opp i Skjervøy har i litt større grad enn i gjennomsnittet for landet tatt videregående skole og kort høy utdanning, men de har ikke i særlig grad tatt lang høyere utdanning (indeks 54 betyr nedimot halvt innslag i forhold til landsbefolkningen). Jentene har imidlertid tatt lang høy utdanning på linje med jentene i landet totalt, men færre har tatt kort høyere utdanning. For begge kjønn er det litt flere enn på landsbasis som har tatt videregående skole. Dette er imidlertid jentene som i størst grad har avstått fra skolegang.

Flyttingene reduserer innslaget på høyeste utdanningstrinn kraftig for begge kjønn. Andelen med høy kortere utdanning holder seg imidlertid stabilt som følge av flytting, mens innslaget med videregående skole reduseres en god del. I tillegg øker innslaget av gruppen som ikke har tatt videregående skole ytterligere, med økt indeks fra 108 til 135 for menn, og fra 120 til 144 for kvinner. Dette skyldes til dels at mange av de mannlige tilbakeflytterne og de kvinnelige tilflytterne ikke har videregående skole. Det totale antall personer innen alle gruppene har blitt redusert, jf tabell 4.7, og innslaget uten videregående skole øker. Indeksen øker fordi nedgangen i utdanningsgruppen er mindre enn nedgangen totalt, og vi får en selektiv vridning.

Vridningen i utdanningsstrukturen er sterkest for kvinnene, ettersom innslaget av alle de tre høyere utdanningsnivåene svekkes, mens innslaget uten videregående utdanning øker. For menn er ikke vridningen like entydig, ettersom andelen med kort høyere utdanning holder seg stabilt over landsgjennomsnittet. Men overrepresentasjonen uten skolegang øker som følge av flytting omtrent like mye for menn som for kvinner.

Nærmere om de ulike flyttegruppene.

Tabell 4.7 viser at utdanning betyr svært mye for fraflyttingen. Av de 8 guttene fra Skjervøy som tok høyeste utdanning hadde 6 flyttet, og de ble erstattet av kun 1 tilflytter utenfra. Blant jentene hadde 6 av 10 flyttet, og det kom ingen nye inn. Gruppen med lang høy utdanning er imidlertid liten uansett, og disse flyttingene betyr ikke så veldig mye for folketallsutviklingen totalt.

Det som skjer med gruppen med kort høy utdanning har større betydning både for vekst og fordeling. Blant kvinnene flyttet mange på dette nivået ut, av 43 som tok slik utdanning flyttet hele 35 ut. Disse ble erstattet av 13 tilflyttere utenfra, slik at flyttetapet ble på 22. Av de 45 guttene som tok slik utdanning flyttet 25, og disse ble erstattet av 11 utenfra, slik at flyttetapet var på 14 gutter. Flyttetapet for begge kjønnene representerer dermed om lag en fjerdedel av det totale befolkningstapet totalt gjennom fasen.

På videregående nivå skiller Skjervøy seg ut fra det som er vanlig. Det vanlige er generelt mindre flytting blant disse enn blant de med høyere utdanning, og de bofaste utgjør vanligvis en større kjerne i denne gruppen, spesielt bofaste menn. I Skjervøy har imidlertid innslaget på dette trinnet blitt kraftig redusert for begge kjønn som følge av flytting, og tapet er større enn på alle andre trinn. Om lag to tredjedeler som tok videregående skole flyttet ut (39 av 62 gutter, 36 av 51 jenter), og de er i liten grad blitt erstattet av tilflyttere (kun 12 gutter og 7 jenter). Dette er både en høy fraflytting

og en litt lav tilflytting. Tilflyttingen for menn ligger imidlertid nokså på linje med det som er vanlig

På laveste nivå er det også et klart flyttetap, og tapet er større for kvinner enn for menn. Mange jenter fra Skjervøy tok ikke skolegang (indeks 120), og mange av disse flyttet ut av kommunen (42 av 68). Relativt mange jenter uten mer utdanning flyttet også inn i kommunen. Det er nesten like mange tilflyttede som bofaste kvinner i voksenbefolkningen uten mer enn niårig skolegang. For guttene representerer de bofaste den desidert største gruppen med lav utdanning, og blant alle bofaste menn tilhører halvparten den laveste utdanningsgruppen. Dette er et mer vanlig mønster, og det har sammenheng med at gutter som skal overta næringsseiendom kan velge bort skolegang. Dermed blir bofasthet og lite skolegang ofte resultatet.

4.2.5 Næringstilknytning i flyttegruppene.

Spørsmål knyttet til næringstilhørighet er:

- Hvordan rekrutteres lokalbefolkningen og hvordan rekrutteres tilflytterne til ulike næringer? (tabell 4.9)
- Tap og gevinst på de ulike segmentene (tabell 4.9)
- Over og underrepresentasjon innen næringer i forhold til landsgjennomsnitt (tabell 4.10)

Gutter med tilknytning til primærnæringene er sterkt representert i Skjervøy, og innslaget øker også betydelig når folketallet går ned som følge av flytting. Jentene er nesten ikke representert i primærnæringene, og i voksen alder har ingen jenter arbeid i denne næringen (det var en som vokste opp der, men som har slått seg ned i en nabokommune).

Gutter som rekrutteres til transport, samferdsel og næringer som kan regnes som ringvirkninger til primærnæringene er i Skjervøy representert om lag på nivå med landsgjennomsnittet, og flyttingene skaper ingen stor vridning i dette. Det er imidlertid svært få jenter som rekrutteres til disse næringene.

Det er skole og helsenæringene som har fått rekruttert flest fra disse kullene totalt sett. Jenter som velger jobb i skole- eller helsenæringene er representert omtrent som i gjennomsnitt for landet, mens det er noe høyere representasjon blant guttene. Det er imidlertid fire ganger så mange kvinner i disse sektorene enn menn. To tredjedeler av de lokale jentene har flyttet ut som voksen (41 av 61 jenter), men innslaget øker likevel fordi det flytter flere kvinner som jobber i disse sektorene inn, enn av kvinner ellers. Guttene får økt sin representasjon i skole/helsesektoren både i forhold til landsgjennomsnittet, og relativt i forhold til jentene. I voksenbefolkningen er det bare dobbelt så mange kvinner som menn i sektoren, og dette er en mye jevnere kjønnsfordeling enn hva som er vanlig.

Tabell 4.9 *Hvordan er de ulike flyttegruppene i Skjervøy tilknyttet næring, og for hvilke næringer blir det vekst og fall? Absolutte tall.*

MENN, 1941 Skjervøy	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkn	173	15	34	36	26	17	16	29
Voksenbefolkn	120	18	20	18	19	18	10	17
Tap/gevinst	-53	+3	-14	-18	-7	+1	-6	-12
Bofaste	52	9	10	8	11	7	2	5
Tilbakeflyttere	31	3	4	6	1	3	5	9
Tilflyttere	37	6	6	4	7	8	3	3
Fraflyttede	90	3	20	22	14	7	9	15
Videreflyttere	88	3	16	17	4	18	10	20

KVINNER, 1941 Skjervøy	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Ungdomsbefolkn	175	1	29	15	4	61	18	47
Voksenbefolkn	92	0	18	8	1	34	7	24
Tap/gevinst	-83	-1	-11	-7	-3	-27	-11	-23
Bofaste	30	0	9	2	0	12	1	6
Tilbakeflyttere	23	0	4	3	1	8	1	6
Tilflyttere	39	0	5	3	0	14	5	12
Fraflyttede	122	1	16	10	3	41	16	35
Videreflyttere	84	0	10	7	2	36	4	25

Ungdom som velger jobb i offentlig administrasjon er også sterkt representert i Skjervøy i forhold til landsgjennomsnittet, både blant gutter og jenter. De fleste av jentene som søker seg til denne næringen har imidlertid flyttet ut som voksne (16 av 18 jenter), mens guttene i større grad har flyttet tilbake. Tilflyttere, samt at folketallet har gått ned i kommunen, sørger for at andelen som arbeider i næringen etter flytting fortsatt er høyere enn i gjennomsnitt for landet i voksenbefolkningen i 40-årsalderen.

Både varehandel og annen privat tjenesteyting har hatt lav tilsøkning blant guttene, og flytteprosessene styrker heller ikke innslaget i disse næringene, snarere tvert i mot. Antall jenter innen disse næringene er om lag det samme som antall gutter, men siden det på landsbasis er flere menn enn kvinner i industri og varehandel, er innslaget av jenter som søkte mot disse næringene ikke så langt fra landsgjennomsnittet. Flyttingen økte kvinnenes innslag, og ga en liten overrepresentasjon i gruppen omtrent som for kvinner i skole og helsesektorene.

I begge ungdomsgruppene er det relativt mange som ikke er i jobb (indeks på 121 for gutter og 141 for jenter), men det er mange av disse som ikke bor i Skjervøy som voksne; 35 av de 47 jentene og 15 av de 29 guttene som ikke er i jobb hadde flyttet.

Her kan det være interessant å se hvor de er. Dette har vi tall for i grunnlagsmaterialet. Av jentene har de fleste har flyttet til Tromsø eller Sør-Norge

(25 av 35). Ellers finner vi de spredt, med tre i Nordland, fire i resten av Troms og Finnmark (utenom Tromsø), og de resterende tre har vi ikke opplysninger om ettersom de har flyttet til utlandet. Nesten ingen jenter som ikke jobber, drar til kommuner i samme region som Skjervøy, de fleste søker til storbyene. Av tilflytterne er en tredel av jentene uten jobb, og de fleste av disse kommer fra andre små kommuner – de fleste fra Nord-Norge.

Bortsett fra tre gutter vi ikke har opplysninger om fordi de flyttet til utlandet, har alle guttene i ungdomskullet som ikke er i jobb enten flyttet til Tromsø eller til storbyene sørpå (12 av 15). For guttene er svært få av tilflytterne uten jobb (bare 3 av 37), slik at dette isolert sett skulle bidra til en lavere andel menn uten jobb sammenlignet med landsgjennomsnittet. Årsaken til at flere enn gjennomsnitt for landet er uten arbeid etter flytting, er at en stor andel tilbakeflyttere står uten jobb (9 av 31). Dette er faktisk nokså vanlig, og har ofte med egen helse eller omsorg for andre i familien å gjøre.

Tabell 4.10 *Innslag i rekruttering til næring blant ungdom før flytting, voksne etter flytting, og vridningen gjennom fasen 15-40 år. Landsinnslag=100.*

1941 Skjervøy	ALLE	Pri- mær	Indu, vareh	Priv. tj.yt	Trsp, b/anl	Skole helse	Off. adm	Ikke i jobb
Menn								
Ungdom (15 år)	100	238	67	97	90	114	151	121
Voksne (40 år)	100	396	52	71	97	177	138	110
Vridning	0	+158	-15	-26	+7	+63	-13	-11
Kvinner								
Ungdom (15 år)	100	49	91	56	53	99	160	141
Voksne (40 år)	100	0	104	58	26	107	120	136
Vridning	0	-49	+13	+2	-27	+8	-40	-5

Nærmere om tap/gevinst i næringene

For menn er flyttetapet størst i privat sektor og i industrien målt i antall personer. Primærnæringene og skole- og helsesektoren rekrutterer uten flyttetap, begge på grunn av relativt høy rekruttering fra lokalbefolkningen.

For kvinnene kommer det største flyttetapet innenfor skole og helsesektoren samt blant de som ikke er i arbeid. Tapet i skole og helsesektoren gir som tidligere sagt likevel ingen svekket representasjon, da tapet relativt sett er om lag like stort som for hele befolkningen. Størst tap relativt sett, kommer for kvinnene innen offentlig administrasjon. Her svekkes innslaget betraktelig (fra 160 til 120, men altså fortsatt med overrepresentasjon etter flytting).